

[Tredje næstformand]

forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 48:

Forslag til dyreværnslov.

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 24/10 90).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 5 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 46:

Forslag til dyreværnslov.

Af Margrete Auken (SF) m.fl.

(Fremsat 23/10 90).

Lovforslagene sattes til forhandling.

*Forhandling***Tredje næstformand (Povl Brøndsted):**

Vi skal have ro i salen.

Justitsministeren (Engell):

De forslag, som vi skal behandle, og hvoraf jeg indledningsvis alene skal kommentere det forslag, som Socialistisk Folkeparti har fremsat, giver mig anledning til nogle indledende betragtninger.

Forslagene rummer nogle vigtige og centrale problemstillinger, fordi de drejer sig om vores forhold til dyrene. En meget stor del af den danske befolkning har daglig kontakt med levende dyr, det være sig kæledyr, husdyr eller sportsdyr, og derudover har vi næsten alle sammen det forhold til dyr, at en række dyrearter leverer eller udgør en del af vores føde. Bl.a. derfor bør dyrs velfærd og menneskers behandling af dyr være et emne, som interesserer os alle, og det er mit indtryk, at sådan forholder det sig rent faktisk også.

Forud for fremsættelsen af forslagene har der været et grundigt udvalgsarbejde, som resulterede i en betænkning om dyreværn og en lang og nyttig debat, hvor betænkningens forslag er blevet belyst under mange forskellige synsvinkler. Nu er tiden kommet, hvor det er vores, dvs. politikernes, opgave at træffe en beslutning.

Efter min opfattelse medfører det forslag, som regeringen har fremsat, en væsentlig styrkelse af dyrenes stilling, samtidig med at det på en velafbalanceret måde tager hensyn også til andre interesser.

Til SF's forslag vil jeg naturligvis knytte nogle bemærkninger, og jeg vil starte med at glæde mig over, at der på en lang række punkter er overensstemmelse mellem SF's forslag og det forslag, som jeg på regeringens vegne har fremsat; men der er sandelig også en række forskelle, og de væsentligste af disse vil jeg godt fremsætte nogle kommentarer til.

For det første foreslår Socialistisk Folkeparti, at der skal nedsættes et nyt råd, et dyreværnsråd, som bl.a. af egen drift skal stille forslag til justitsministeren om ændringer i love, bekendtgørelser og cirkulærer. Nu er det jo sådan, at der i dag findes to råd på dyreværnsområdet, nemlig Det Veterinære Sundhedsråd og Det Etske Råd vedrørende Husdyr. Yderligere et statsligt organ vil efter min opfattelse betyde en unødigt bureaukratisering af området.

Hertil kommer, og det er væsentligt, at et dyreværnsråd med den foreslåede kompetence ikke vil have det dertil hørende ansvar. Det er Folketinget, der har ansvaret for dyreværnsloven, og det er den til enhver tid siddende justitsminister, der har ansvaret for bekendtgørelser og cirkulærer i henhold til dyreværnsloven. Derfor bør det også være Folketinget og ministeren, der har den udfarende kraft med hensyn til ændringer på dette område. Med andre ord: Ansvar og kompetence må følges ad.

SF foreslår også, at der inden år 2000 skal være gennemført en række omlægninger for så vidt angår dyr i landbruget. Bl.a. foreslår man, at der indføres forbud mod fiksering af søer samt regler om motion og obligatorisk uden-dørsophold om sommeren for køer.

Jeg vil gerne sige, at jeg har sympati for sådanne forslag, når de kan føre til en forbedret dyrevelfærd, men jeg vil i den forbindelse minde om, at et enigt udvalg, også omfattende repræsentanterne for dyrebeskyttelsesforeningerne, i betænkningen om dyreværn har foreslået, at regler om opholdsrum og inventar for dyr i landbruget alene kan fastsættes, hvis reglerne beror på en forpligtelse af international karakter, medmindre der er tale om regler af mindre indgribende betydning.

[Justitsministeren]

Dyreværnsudvalgets forslag er baseret på det efter min opfattelse realistiske udgangspunkt, at dansk landbrug befinder sig i en konkurrencesituation, og at Danmark som medlem af Det Europæiske Fællesskab må respektere bl.a. princippet om varernes frie bevægelighed. Pålægges dansk landbrug mindre rentable driftsformer end dem, der kan anvendes i det øvrige EF, vil produktionen flytte til andre EF-lande, hvor de skærpede regler jo ikke gælder, og så er der ikke opnået nogen dyreværnsmæssig gevinst med dette. Hvis formålet er at hjælpe dyrene og ikke blot at flytte problemet, er der ikke megen dyreværnsmæssig fornuft i at pålægge dansk landbrug særlige restriktioner af hensyn til dyrevelfærden.

Vejen til skærpede dyreværnsmæssigt begrundede regler går derfor efter både min og Dyreværnsudvalgets opfattelse over det internationale samarbejde, først og fremmest gennem samarbejdet i EF. Jeg vil gerne tilføje, at regeringen, som det også fremgår af vores forslag, er positiv over for forslag og initiativer om fastsættelse af fælles internationale regler, som efter praktiske og videnskabelige erfaringer kan forbedre landbrugsdyrenes velfærd.

SF's forslag indeholder krav om mindst ét årligt dyrelægetilsyn af ethvert erhvervsmæssigt dyrehold. Jeg mener ikke, at der er behov for, at man i lovgivningen fastsætter en sådan regel. Jeg henviser her også til, at det store flertal i Dyreværnsudvalget, som jo bestod af alle medlemmer på nær de tre repræsentanter for dyrebekyttelsesforeningerne, efter drøftelse af en sådan regel ikke fandt at burde stille forslag om dette – og flertallet omfatter jo også repræsentanten for Den Danske Dyrlægeforening.

I forslaget fra SF stilles der krav om obligatorisk øremærkning og registrering af hunde. Sådan et forslag kan regeringen ikke tilslutte sig. I vort forslag er der nærmere redegjort hvorfor, men lad mig kort erindre om, at vi ikke finder, at det bør være en offentlig opgave at stå for obligatoriske regler om mærkning og registrering af hunde. Det gælder, selv om ordningen eventuelt kan finansieres med brugerbetaling. Mærkning og registrering af hunde kan derimod i ejernes egen interesse ske på frivilligt grundlag og i privat regi, sådan som det jo allerede i dag sker i Dansk Kennelklub.

Den sidste ting, jeg vil kommentere, er SF-forslagets generelle forbud mod halekupering.

SF går her langt videre end Dyreværnsudvalget, der alene diskuterer et halekuperingsforbud i relation til hunde. I regeringens lovforslag lægges der op til en skærpelse af reglerne for halekupering på hunde med hensyn til aldersgrænsen og dyrelægemedvirken, men der lægges ikke op til et egentligt forbud. En endelig stillingtagen til det egentlige forbud mod halekupering på hunde bør efter min opfattelse afvente erfaringerne fra Norge og Sverige, som jo for nylig som de eneste lande har fastsat sådanne regler. Jeg tillader mig i øvrigt at henvise til den detaljerede redegørelse for regeringens opfattelse, som er anført i bemærkningerne til det lovforslag, jeg har fremsat.

Ud over de kommentarer, som jeg her er kommet med til indholdet af forskellige bestemmelser i forslaget fra SF, kan der være en række lovtekniske forbehold over for bestemmelserne. Dem skal jeg ikke komme nærmere ind på, da jeg alt i alt mener, at SF's forslag allerede som følge af det materielle indhold af bestemmelserne ikke har fundet den rigtige, velafbalancerede løsning mellem de interesser og synspunkter, der nødvendigvis må afvejes, når der skal gennemføres en ny dyreværnslov.

Samlet må jeg sige, at drøftelserne og afgørelserne i Folketinget om den fremtidige dyreværnslov bør ske på grundlag af regeringens lovforslag. Jeg mener, at der med det forslag, som vi har fremsat, og en række af de elementer, som indgår i Socialistisk Folkepartis forslag, burde være gode muligheder for, at vi i løbet af relativt kort tid med et bredt politisk flertal kan få gennemført en moderne, tidssvarende dyreværnslov, og jeg håber selvfølgelig på bred støtte hertil. På en række områder kan jeg se, at afstanden til SF er lang, men de videre politiske forhandlinger vil jo vise, hvilket flertal der kan bære den nye lov igennem.

Erling Christensen (S):

Da Socialdemokratiet i to år har efterlyst regeringens forslag til en ny dyreværnslov, skal jeg ikke kritisere, at ministeren nu endelig fremsætter et lovforslag.

Så sent som i foråret forsøgte Socialdemokratiet her i salen at samle et flertal for at fremsætte et lovforslag om en ny dyreværnslov, også byggende på indholdet i Dyreværnsudvalgets betænkning fra december 1988. Det signal, som Socialdemokratiet i maj måned gav regeringen

[Erling Christensen]

og justitsministeren, betød, at vi nu endelig ser regeringens forslag.

Lad mig med det samme fastslå, at Socialdemokratiets forudsætning for at støtte forslaget til ny dyreværnslov er nogle helt klare og tydelige forbedringer af dyrs vilkår og stilling i vort samfund. Det skal fremgå af loven; det gør det ikke i øjeblikket.

Vi kan selvfølgelig støtte lovforslagets grundlæggende princip om, at dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varig men og væsentlig ulempe. Efter bemærkningerne til § 1 og § 2 gælder dette grundlæggende princip for alle dyr, uanset til hvilket formål dyreholdet finder sted; det er altså også gældende for anden særlovgivning, som omhandler dyr, og det vil også være et princip ved fremtidig særlovgivning for dyrehold. Enhver myndighedsudøvelse efter denne lov og indholdet i bekendtgørelser og cirkulærer efter denne lov tager udgangspunkt i dette grundlæggende princip.

Når jeg så stærkt præciserer det her, er det, fordi lovforslaget som rammelovsforslag rummer mange – for mange – bemyndigelser til ministeren, selv om det på dyreværnsområdet kan være nødvendigt med bemyndigelser til ministeren, således at man løbende og hurtigt kan indføre forbedringer til gavn for dyrene.

Jeg vil også gerne kvittere for, at vi med vedtagelsen af dette lovforslag bliver i stand til uden forbehold at underskrive den europæiske konvention om beskyttelse af kæledyr. Det vil betyde forbud mod halekupering af hunde, altså som ministeren sagde i foråret: På dette område kan der ikke indgås kompromiser.

Vi vil også gennemføre de rekommandationer, som er vedtaget inden for rammerne af den europæiske konvention om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, om disse dyrs opholdsrum og pasning og om operative indgreb og fiksering. På dette område lægger vi stor vægt på, hvad ministeren siger i sin fremsættelsestale. Jeg citerer derfra:

»... vil Justitsministeriet indtage en positiv holdning til forslaget om fastsættelse af internationale bestemmelser, der efter praktiske og videnskabelige erfaringer kan forbedre disse dyrs velfærd. Justitsministeriet vil være positivt over for forslag, der siger mod indførelse af produktionssystemer, hvor permanent fiksering af dyr undgås...«.

Så tilføjes der: »... forudsat at der etableres rimelige overgangsordninger.« Når jeg udtrykker enighed om en overgangstid, vil jeg gerne fastslå – også med støtte fra folk, der har kendskab hertil – at det er god økonomi for landmanden, det er god økonomi for det industrialiserede dyrehold at behandle dyrene ordentligt.

Vi så jo også her i sommer, hvorledes de allerfleste landmænd tog udfordringen op og lukkede deres køer ud på græs. Vi kan lige så godt med det samme sige, at sådan skal alle danske køer have det i fremtiden, og derfor må jeg indskyde, at jeg er meget ked af SF's forslag i dets lovforslags § 4 om, at det kan vente helt til år 2000.

Ser vi over grænsen til Tyskland, har man allerede lavet lovgivning om indretning af stalde og regler om, at søer ikke må stå bundne altid. Beskrivelser af brandulykker, hvor redningsmandskabet ikke har været i stand til at befri bundne dyr, må også give os anledning til at ændre reglerne for fiksering og måden at gøre det på.

Forbedringerne må også gælde for landbrugsdyrs transport til og ophold i stalde, ved slagterier og på levedyrsmarkeder. Som andre er jeg meget opmærksom på de vanskeligheder, der er ved at skelne mellem etiske og moralske holdninger og så nytte- og økonomiske overvejelser, når vi taler om det industrielle dyrehold. Der skal endog meget tungtvejende økonomiske ulemper til for at forhindre os i Socialdemokratiet i at tage dyrenes parti og forhindre os i at forbedre velfærden for dyrene, også for pelsdyrene og her særligt for rævne i rævefarme.

Det samme kan siges om forsøgsdyrenes vilkår. Etisk og moralsk må jeg principielt tage afstand fra brug af dyr til forsøg. På den anden side må hensynet til forskning i bedre sundhed og helbredelse af sygdom veje tungere, men det synspunkt må aldrig få os til at fravige kravet om, at det grundlæggende princip i dette lovforslag også gælder forsøgsdyr. Jeg er glad for, at Retsudvalgets betænkning over lovforslaget om forsøgsdyr i foråret gav ministeren anledning til at udsende to bekendtgørelser om forsøgsdyr, således at Danmark også på forsøgsdyrsområdet har gennemført EF-direktivet.

Jeg har bemærket, og jeg støtter også – og her kan jeg vel sige, at Socialdemokratiet ikke har været uden indflydelse – at der nu også er ind-

[Erling Christensen]

bygget straffebestemmelser i lovforslaget, hvis man ikke overholder det grundlæggende princip i § 1.

Socialdemokratiet har også bemærket, at lovforslagets kapitel 5, § 25, har en anden overskrift end Dyreværnsudvalgets forslag, som var »Dyreværnsrådet«. Ministerens overskrift er »Det Dyreetiske Råd«. Om rådet hedder det ene eller det andet, betyder ikke så meget, men hvad rådet skal lave, og hvilke beføjelser og kompetence rådet har, det interesserer Socialdemokratiet sig for. At man i § 25 i lovtæksten skriver »så vidt muligt«, må være en lapsus; enten skal man eller også skal man ikke sikre sig indsigt. Men i det hele taget må vi kigge på § 25 under udvalgsarbejdet.

Om SF's forslag vil jeg gerne sige, at man tager de fleste af mindretalsindstillingerne fra Dyreværnsudvalgets betænkning, og mange af de forslag tiltaler også Socialdemokratiet. Som i Dyreværnsudvalgets arbejde og betænkning bliver vi også her i Tinget nødt til at indgå kompromiser om enkelte ting.

Socialdemokratiets arbejde med de foreliggende lovforslag vil være præget af ønsket om at nå gode og positive resultater under udvalgsarbejdet. Til det formål rummer flere af SF's konkrete forslag gode indfaldsvinkler, som vi også vil bruge i lovgivningsarbejdet. Jeg håber tilsvarende, at SF konstruktivt vil støtte Socialdemokratiet i arbejdet med at nå det bedste resultat.

Den positive holdning, ministeren lægger for dagen i sin fremsættelsestale, kombineret med et godt, resultatsøgende udvalgsarbejde, giver mig grund til at vente, at den endelige dyreværnslov vil give klare og tydelige forbedringer af dyrs vilkår og stilling i samfundet, og på det grundlag skal jeg give tilsagn om Socialdemokratiets støtte til at nå et resultat. Men lad mig til slut gentage, at vores klare forudsætning for støtte er helt klare, tydelige og konkrete forbedringer af alle dyrs vilkår og stilling i samfundet.

Sterup (KF):

Et gammelt ord siger, at det, en civilisation eller et samfund vurderes på, er, hvordan man behandler dyrene. Begge de to forslag til ny dyreværnslov, vi behandler i dag, både regeringens og Socialistisk Folkepartis, har det klare formål at styrke dyrenes stilling. Dette formål kan Det Konservative Folkeparti helt tilslutte

sig, men den konservative folketingsgruppe har den opfattelse, at den kommende dyreværnslov skal udarbejdes på baggrund af regeringens forslag.

Vi mener, at SF's lovforslag på en række punkter er for vidtgående, bl.a. i de krav, forslaget stiller til dansk landbrug. Hvis lovforslaget blev gennemført sådan, som det foreligger, vil jeg tro, at det ville stille dansk landbrug i en konkurrencemæssigt meget vanskelig situation, simpelt hen fordi landbruget i så fald skulle leve op til krav og regler langt strengere end dem, der gælder i de lande, som vort landbrug konkurrerer med.

I det hele taget er SF's forslag præget af en række meget konkrete forskrifter og detaljerede påbud. Regeringens forslag er derimod udformet som en rammelov, sådan at ministeren efter bemyndigelse kan udforme de mere detaljerede regler i overensstemmelse med de erfaringer, der hele tiden gøres fagligt, videnskabeligt og praktisk på dyreværnsområdet. Det er efter min opfattelse en stor fordel at have disse bemyndigelser i loven, når vi løbende skal indføre internationale aftaler om dyreværn i den danske lovgivning.

Justitsministerens lovforslag skal netop tilvejebringe grundlaget for, at Danmark kan tiltræde den europæiske konvention om beskyttelse af kæledyr samt gennemføre de rekommandationer, som er vedtaget inden for den europæiske konvention om beskyttelse af produktionsdyr. En rammelov med en række detaljerede bemyndigelsesbestemmelser er efter konservativ opfattelse det mest velegnede instrument til at sikre, at dyreværnsområdet hele tiden kan tilpasses udviklingen og de nyeste forskningsresultater.

Det væsentligt nye og principielt rigtige i det foreliggende forslag til dyreværnslov fra regeringen er efter min opfattelse, at samfundet i almindelighed og de, der holder dyr i særdeleshed, har ansvaret for, at dyrene behandles bedst muligt, og det er en ubetinget styrkelse af dyrenes stilling. Den hidtidige lovgivning har alene anvendt den noget mere fattige garanti for dyrene, der kom til udtryk ved udtrykket, at man ikke måtte påføre dyrene unødigt lidelse. I den forbindelse er der i justitsministerens lovforslag bl.a. pålæg til dyrlæger om anmeldelse til politiet, hvis de bliver bekendt med uforsvarlig behandling af dyr, ligesom de foreslåede

[Sterup]

regler for aflivning af et tilskadekommet eller sygt dyr er klarere, enklere og langt mere dyrevenlige.

Regeringens forslag om oprettelse af et dyreetisk råd som et rådgivende organ under Justitsministeriet vil være et væsentligt led i bestræbelserne for grundigt at følge udviklingen på dyreværnsområdet og forbedre dyrenes forhold, også efter vedtagelsen af en ny dyreværnslov.

Den konservative folketingsgruppe støtter varmt justitsministerens ønske om at styrke dyreværnsorganisationernes indflydelse på lovgivningen gennem den foreslåede bestemmelse om, at disse organisationer skal have ret til at udtale sig, inden der fastsættes administrative regler.

Det Konservative Folkeparti støtter regeringens lovforslag som grundlag for en hurtig og forhåbentlig effektiv udvalgsbehandling.

Leif Hermann (SF):

Justitsministeren henviste i sine indledende bemærkninger til, at man i hvert fald med hans eget forslag nu fik en moderne og tidssvarende dyreværnslov. Det moderne og tidssvarende, når man taler om dyrene, er jo nok at lægge mærke til, hvilke følelser mennesker er i stand til at vise, hvilke værdier vi er i stand til at få frem, når vi ser på forholdet mellem mennesker og dyr. Det er meget få historier i aviserne, der fremkalder så mange læserreaktioner, som når der er tale om dyr. Hvad enten det er dyr – som vi har set det i en tragisk situation for nylig – der, om jeg så må sige, har forgrebet sig på et barn, eller det er – det er desværre alt for hyppigt, det sker – mennesker, der mishandler dyr.

Når vi har læst disse historier i aviserne, bliver de hyppigt fulgt op af talrige læserbreve. Det er vist ikke nogen hemmelighed, at der bag disse læserbreve ligger talrige andre, som ikke er blevet bragt.

Man skulle egentlig tro, når ministeren siger, at han nu har lavet en moderne og tidssvarende dyreværnslov, at denne problemstilling – den dybe respekt og den dybe kærlighed, som mange mennesker har til de levende væsner, som dyr er – så afspejlede sig klart og konkret i ministerens lovforslag. Det er ikke tilfældet.

I det store og hele er der tale om, at lovforslaget giver ministeren en bemyndigelse til at fastsætte alle de regler, der er afgørende og centra-

le i behandlingen af dyr, navnlig regler vedrørende behandlingen af dyr erhvervsmæssigt set, så ministeren kan sidde og ordne det, om jeg så må sige, for lukkede døre sammen med sin landbrugsministerkollega, eksempelvis.

Det synes jeg ret beset ikke ministeren kan være bekendt. Den udvikling, der er tale om inden for det dyreetiske problemfelt inden for landbruget, har jo været i gang i lang tid. Jeg erindrer – jeg tror, det var for halvandet år siden på et stort landbrugsmøde i Herning – at en socialdemokratisk politiker nævnte problemet med sobindsler. Det afstedkom rasende udladninger fra ganske mange af de tilstedeværende landbrugere. Jeg tror, at opfattelsen af det problem er anderledes i dag.

Hvorfor tør ministeren ikke gå foran og sige, at dansk politik er sådan og sådan, som f.eks. den meget lempelige ordning, Socialistisk Folkeparti har foreslået, med en afviklingsordning inden for 10 år? Hvorfor tør ministeren ikke gå ned i EF og sige: Vi fra dansk side mener, at sådan og sådan bør reglerne være? Det tør vi faktisk i en lang række andre situationer, når det gælder De Europæiske Fællesskaber. Ja, vi finder oven i købet, at det er af værdi, at Danmark præciserer sin holdning for at få indflydelse på det resultat, som bliver slutfasen i EF. Af en eller anden ejendommelig grund, når det drejer sig om det her, skal vi ikke gøre noget, fordi vi så truer konkurrenceevnen. Jeg er overbevist om, at hvis den filosofi blev lagt til grund for alt, hvad vi foretog os herinde, ville Danmarks konkurrenceevne generelt blive svækket. Et godt eksempel på, at dette argument ikke duede til noget, var såmænd den vandmiljøplan, Folketinget lavede i 1987. Dengang fik vi at vide, at vi ville få svækket konkurrenceevnen, bl.a. i forhold til Holland. I dag rejser landbrugsledere rundt og fortæller, at det var godt, man gjorde det dengang, for nu får hollænderne et forbandet stort problem, fordi de skal lave det samme.

Princippet om at lægge sig fast på nogle præcise normer er altså ikke et princip, som man, om jeg så må sige, skal reservere til nogle særlige områder. Det er et princip, der kan gælde overalt. Det kan selvfølgelig også gælde i dyreværnsproblematikken.

Men ministeren har, altså valgt den bløde mellemvare, der hedder: Lidt principielle knæbøjninger hist og her plus en lang række be-

[Leif Hermann]

myndigheder til sig selv. Det er naturligvis ikke vores kop te, og det har ministeren da formentlig også opdaget. Selv om det forslag, som Socialistisk Folkeparti har lagt på bordet, lovteknisk set givetvis kunne være bedre, er der ikke nogen tvivl om, at vi har gjort op, hvad vi vil. Man kan af lovforslaget se, hvad man må, og hvad man ikke må. Det er dog vel det mindste, man kan forlange, når det danske Folketing skal tage stilling til, hvordan man skal behandle dyr, hvad enten det nu er erhvervsmæssigt eller de husdyr, kæledyr, vilde dyr osv., som vi også har.

Dertil kommer noget andet. Det er, som om ministeren ved sammensætningen af Det Dyretiske Råd ikke rigtig kan finde sine egne ben. For det turde jo være åbenbart, at er der et område, hvor den folkelige kontrol skal spille en afgørende rolle, er det på dette område. Det er derfor, SF har foreslået, at man har et dyreværnsråd som den egentlige folkelige kontrol inden for området.

Jeg vil så afslutningsvis sige om de to forslag, at jeg er egentlig ikke i tvivl om, at disse to forslag kan sammenarbejdes, for det vil jo være sådan, at hovedprincipperne i forslagene er sammenfaldende, mens konkretiseringen er ensidigt på Socialistisk Folkepartis side.

Teknikken i det vil selvfølgelig blive, at der vil være et flertal, når der til sin tid skal skrives betænkning, der ved ændringsforslag og ved præcisering af ministerens bemyndigelser konkretiserer, hvorledes tingene skal se ud. Det tror jeg lige så godt ministeren kan indstille sig på først som sidst.

Inge Dahl-Sørensen (V):

Det er positivt, at Folketinget nu får lejlighed til at behandle og vedtage en ny lov til styrkelse af dyrenes stilling i samfundet.

To lovforslag skal behandles samtidig. Mange af de to loves paragraffer er identiske, men der er også mange paragraffer i SF's lovforslag, som Venstre absolut ikke kan tilslutte sig.

Beskyttelse af dyr må kunne opfattes som en generel menneskelig holdning, der ikke burde kunne afføde politisk uenighed. De hovedproblemstillinger, som debatten om den nye dyreværnslov har omfattet, er: beskyttelse af kæledyr, beskyttelse af dyr generelt og beskyttelse af dyr i landbrugsproduktionen.

De tre første paragraffer i lovforslagene dækker begge kategorier. Lad mig trække frem fra § 1:

»Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.«

Det betyder, at loven derved tilgodeser de ønsker, alle i befolkningen har, for at få forhindret f.eks. smertefulde aflivningsprocesser, smertefulde kirurgiske indgreb, ligesom paragraffen tilgodeser ønsket om at forhindre, at et dyr får varige men.

I § 2 vil jeg gerne fremhæve:

»Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske og adfærdsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.«

I § 3 står der direkte at læse:

»Rum og arealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses, jf. § 2. Det skal herunder sikres, at dyrene har den fornødne bevægelsesfrihed, også under optagelse af foder og drikke og ved hvile . . .«

En vedtagelse af loven medfører med andre ord, at al tale om skadevirkning af f.eks. halekupering og produktionsprocesser i husdyrbrug forstummer, så længe lovens bogstav bliver fulgt.

Der er tale om en rammelov, oven i købet en dynamisk, fremadrettet rammelov. Den til enhver tid værende justitsminister får med vedtagelse af loven mulighed for gennem cirkulærer at sikre, at en viden fra praktiske og videnskabelige erfaringer straks kan komme dyrene til gode. Det gælder både kæledyr, vilde dyr og husdyr i landbruget. Det er oven i købet således, at rammelovens kapitel 2 nærmest er en direkte afskrivning af den europæiske konvention om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, og som Danmark har ratificeret. Det betyder, at vor lov er i samklang med lovgivningen og holdningen i Europa.

En vedtagelse af regeringens lovforslag tilgodeser dyrene, jf. min gennemgang af de tre første paragraffer. Fordi loven er en dynamisk rammelov, vil ny viden om dyr blive tilpasset reglerne ikke alene i Danmark, men også i de lande, som danske landmænd konkurrerer med.

[Inge Dahl-Sørensen]

Et område, som jeg kan være enig med SF i, er fortolkningen af de krav, der må stilles omkring aflivning, operative indgreb og lignende.

Principielt er jeg af den opfattelse, som jeg tidligere har påpeget, at hvis man holder sig til lovens bogstav som anført i de tre første paragraffer, kan man helt undlade særskilte detailregler heromkring.

Med lovens vedtagelse indføres Det Dyreetiske Råd. Da loven er en rammelov, er det vigtigt, at vi har et råd, der kan være justitsministeren til hjælp i forbindelse med fremtidige ændringer.

Jeg har et par principielle kommentarer til rådets formål og sammensætning. Indledningsvis har jeg anført, at jeg sondrer mellem kæledyr, vilde dyr og dyr i landbrugsproduktionen. S sammensætningen af udvalget bør således afspejle den kendsgerning. Det er nødvendigt, at udvalget er effektivt. Det taler for et lille udvalg. Det er lige så nødvendigt, at landbrugets ekspertise omkring produktionsdyr ikke fortrænges af romantikere og »tilbage til naturen«-holdninger, der ligger uden for den realøkonomiske virkelige verden.

En hønseavler har sagt til mig, at han igenem 35 år som avler har fået den erfaring, at kun høns, der har det godt, kan lægge æg. Der lægges æg af høns i æglægningsbure; deraf kan udledes, at de har det godt. Men dog ikke dermed være sagt, at hønsene ikke kan få det bedre.

Her er vi ved et centralt punkt i denne lovgivning. Ny erfaring kan og skal anvendes til at fremme dyrenes vel. Det er opgaven for Det Dyreetiske Råd at påpege nødvendige ændringer løbende.

Erfaringerne skal videregives til Europarådets Udvalg for Sikring af Dyr. Derfor vil jeg konkret gerne spørge justitsministeren, om han vil tage skridt til, at den viden, de holdninger, som et flertal i Det Dyreetiske Råd har, vil blive kanaliseret direkte til udvalget i Europarådet. Derved vil eventuelle danske anbefalinger kunne blive forsøgt vedtaget i Rådet. Derved ville de anbefalinger, som Europarådets udvalg kommer med, blive indført ikke alene i Danmark, men i hele Europa. På den måde neutraliseres SF-forslaget om forbud mod æglægningsbure inden år 2000, idet de afvikles over hele Europa, hvis der er fagligt belæg herfor.

Ingen danske landmænd ønsker produktionsformer, der skader deres dyr. Der er heller ikke danske landmænd, der ønsker, at deres produktionsmulighed bliver reduceret med konkurrenceforvridende konsekvenser til følge på baggrund af nogle idealistiske og romantiske betragtninger, der ikke har hold i virkelighedens verden. Jeg er sikker på, at befolkningen i Europa har den samme etiske holdning til dyr, som vi har i Danmark. Ved at vi tager initiativer i Europaregi vil vi være på forkant til gavn for dyr generelt, uden at vi samtidig ødelægger den danske landbrugsproduktion.

Med disse bemærkninger håber jeg på en positiv udvalgsbehandling af regeringens forslag.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det var en meget smuk tale, men jeg vil gerne spørge Venstres ordfører, om der ikke er noget, der halter. Indledningen var jo helt klar om, hvordan dyrene skulle have det; de måtte ikke være angste, og de måtte ikke det, og de måtte heller ikke det. Men når man så ved, hvordan produktionerne nogle steder foregår i dag, hvor dyrene er angste og ikke lever under de forhold, de skal have, hvordan skal det så ses? Skyldes det, at man fra ordførerens side tror, at man har glemt første del af talen, inden man er kommet til slutningen? Jeg vil gerne spørge Venstres ordfører, hvad man har tænkt sig? Hvad vil man gøre for at realisere indledningen til regeringens – for det er regeringens – forslag til en ny dyreværnslov?

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Fru Inge Dahl-Sørensen berettede her fra talerstolen, at ingen i dansk landbrug ønsker at producere dyr, hvor dyrene bliver skadet ved produktionen. Næ, det tror jeg gerne; det er der næppe nogen tvivl om. Men nu har vi jo hørt, at justitsministeren fortæller meget om denne konkurrenceevne, fru Inge Dahl-Sørensen; den er jo så vigtig, denne konkurrenceevne, fordi det ellers går så gruelig galt for Danmark og betalingsbalancen og sådan noget. Kan fru Inge Dahl-Sørensen forestille sig, at konkurrenceevnen kan bringe landbrugerne i en situation, hvor de nødvendigvis for at få rentabilitet i deres virksomhed må behandle dyrene ringere,

[Leif Hermann]

end de gerne ville? Er det et idealistisk og romantisk synspunkt at forsøge at sætte nogle klare normer for, hvordan vi vil have det og så bruge det som konkurrenceparameter, når man skal sælge sine produkter i udlandet?

Det sidste spørgsmål, jeg vil stille til fru Inge Dahl-Sørensen, er: Er fru Inge Dahl-Sørensen modstander eller tilhænger af æglægningsbure? Det vil jeg gerne spørge fru Inge Dahl-Sørensen om; ja eller nej, det er kort og klart forklaret.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg synes også, det var en smuk tale, som Venstres ordfører holdt indledningsvis, men så siger Venstres ordfører, at hønsene har det godt, når de lægger æg i æglægningsbure. Hvis det er udtryk for Venstres generelle holdning til dyrevelfærd, bliver det svært at forbedre loven.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg synes, det var en lidt svær tale, fru Inge Dahl-Sørensen holdt, for der var simpelt hen ting, jeg ikke kunne forstå, men et spørgsmål til opklaring, så jeg ved det til mit svar: Hvad mener fru Inge Dahl-Sørensen med den gruppe, hun omtalte som »tilbage til naturen«-romantikere? Dels vil jeg godt have selve udtrykket forklaret og også forklaret i relation til de mennesker, der er på tale, for at forstå det som en indvending. Så sagde fru Inge Dahl-Sørensen, lige inden hun erklærede, at dette ikke kunne give anledning til politiske modsætninger eller politisk debat, efter at hun dog lige inden havde sagt, det burde det ikke gøre, at hun var meget uenig med mange af SF's forslag, uden at vi konkret fik at vide, hvad det var. Det ville jo være meget rart for mig i besvarelsen at vide, hvad det er. Nu kunne jeg forstå, at æglægningsbure ikke er så slemme. Gælder det også alle de andre konkrete ting? Vi kan diskutere, om det skal stå i loven, men er det de ting, vi foreslår, som fru Inge Dahl-Sørensen er imod overhovedet kommer på tale at vi skulle foretage os i forhold til landbrugsdyrene. Vi blev heller ikke helt klar over, hvordan det forholdt sig med kæledyrene, med katte og hunde osv.

Knud Lind (FP):

Fremskridtspartiet mener, at det er et meget vigtigt lovforslag, som i dag behandles, selv om det faktisk ikke burde være nødvendigt at lovgive inden for disse områder, idet dyr selvfølgelig burde behandles godt. Det burde være en helt naturlig ting for os mennesker – det er jo vores medskabninger her på Jorden – men som ved al anden lovgivning, er der alligevel nogle, der vil overtræde det. Der er også nogle ting inden for specielle grene af erhvervslivet, som gør, at man er nødsaget til at se på dette. Jeg vil også godt sige til ministeren, at Fremskridtspartiet faktisk mener, at der inden for dette område er gjort et meget godt og stort forarbejde til det. Nu taler jeg her om ministerens lovforslag nr. L 48, men jeg går ud fra, at man har nyt samme ret i SF til det gode forarbejde, der er sket – i al fald da betænkningen blev udgivet.

Forslaget har dog nogle enkelte skønhedsfejl eller mangler, om man vil, hvis man mener, at loven også skal bruges i den teknologiske fremtid, vi går ind i. Jeg vil godt sige, at det er ikke for på nogen måde at smide grus i maskineriet, men jeg tænker f.eks. på kloning og på genmanipulation. Alle disse ting kører rent videnskabeligt i USA, Japan og andre steder. At miljøministeren herhjemme har forbudt alting, er jo ikke ensbetydende med, at det ikke sker andre steder. Fremtidens dyreværnslov kræver faktisk, selv om det lyder mærkeligt, en nærmere definering af, hvad man forstår ved dyr, set i relation til de indeholdte paragraffer i ministerens dyreværnslov og til de muligheder, der ligger ude i fremtiden.

Definitionen findes ikke i loven, og det forstår jeg også godt, for det ville nok blive meget svært at lave en definition. Men spørgsmålet er, om man alligevel ikke godt kunne definere det lidt nærmere, for det er trods alt ret begrænsede områder, man tager ind her.

Desværre har loven også en anden skønhedsplet, og den drejer sig om ministerbeføjelser. Justitsministeren er ulykkeligvis blevet smittet af miljøministeren med den frygtelige sygdom, der kaldes bemyndigelsessyge. Det er faktisk kun Folketinget, der kan helbrede imod den ved at sige nej til et lovforslag, der er smækfuldt med bemyndigelsesbeføjelser til ministeren. Jeg ved godt, at der altid kommer dette standard svar, at hvis vi ligesom skal følge med tiden, er vi nødsaget til at lade den til enhver tid

[Knud Lind]

værende justitsminister regulere det forskellige, der kommer. I øjeblikket har vi en yderst fornuftig justitsminister, men der er jo ikke nogen garanti for, at vi ikke vil få en anden om et halvt år eller om tre år. Derfor er det farligt med denne bemyndigelsessyge, som har bredt sig i den nuværende regering.

Fremskridtspartiet mener som alle andre partier, at husdyr skal behandles godt, og det bliver de også i langt de fleste tilfælde. Man er slet ikke i dag kommet ind på det faktum, at bonden skal leve af sine husdyr og derfor har en meget stor interesse i, at hans husdyr har det godt, for hvis hans husdyr ikke har det godt, vil det øjeblikkelig give en indvirkning på det afkast, som han i sidste instans skulle have. Når man taler imod, at landmandens husdyr, i hvert fald nogle af dem, holdes det meste af året på stald, skyldes det ofte, at man ikke rigtig tænker på, hvad der er sket. Der er sket det, at man igennem generationer har lavet en forædling af den vilde gris, ko osv., som faktisk gør, at den er uskikket til at opholde sig konstant ude i naturen. Det er et helt andet produkt, man står med på grund af den forædling, man har lavet, og hvor man ønsker nogle ganske specielle egenskaber frem, f.eks. en meget høj mælkeydelse. Det gør, at man ofte, når man kører frem i debatten om landmanden kontra dyrene, glemmer det vigtige, at landmanden skal leve af disse dyr. Der er sket forædling over generationer, som gør, at det ikke er nøjagtig de samme dyr, som man tænker på.

Der har også været talt om det, der hedder bidske hunde. Skulle man være meget hård, har man talt om, at man vil aflive bidske hunde med det samme. Hertil vil jeg godt sige, at fejlen ved bidske hunde ikke er hos hundene. Fejlen ved bidske hunde ligger ene og alene hos hundeejeren. Det er hundeejeren, der åbenbart ikke har været i stand til at opdrage sit dyr, men det gør det jo ikke mindre ubehageligt for dem, det går ud over. Derfor mener Fremskridtspartiet, at der bør skabes en mulighed for politiet for så vidt angår de ejere, der lader hånt om alt, til at kunne aflive dem hurtigt og effektivt i de tilfælde, hvor ejeren lader hånt om alle advarsler m.v.

Hvis mennesker havde skamferet nogle af deres medborgere på samme måde, som vi har set i pressen i den senere tid, havde de fået en meget streng dom. Det samme er jo ikke tilfældet, når det er en hund, der har forårsaget det.

Den, der har været i Folketinget, jeg tror tilbage til 1981 eller 1979, husker den debat, man havde om burhøns. Jeg skal ikke gå så meget ind på det, men blot sige, at den debat og det, der fulgte efter, reelt gjorde, at Danmark fra at være eksportør af æg blev til importør af æg, og hvorefter man overhovedet ikke havde nogen garanti for, hvorledes disse høns havde det, som havde lagt de æg, vi nu importerer.

Fremskridtspartiet mener, at de rituelle slagtninger bør forbydes. Vi vil godt spørge CD specielt, om man er klar til at standse det, for vi mener, at det er dyrplageri, fordi det er en langsommere måde at slå dyr ihjel på.

Til slut vil jeg sige, at vi er også meget betænkelige ved en import af specielle kæledyr såsom slanger og krybdyr osv., som overhovedet ikke hører hjemme her, og som bliver fjernet fra en fauna, hvor de rettelig bør være i fri natur i stedet for.

Det er sådan set nogle hovedting, men vi er villige til at gå ind i et fornuftigt udvalgsarbejde vedrørende det lovforslag, som justitsministeren har fremsat. Dermed er ikke sagt, at SF's forslag er meget dårligt. Der er imidlertid sat en hel del tidsrammer på, som jeg tror man nok vil få en lille smule vanskelighed ved at kunne overholde.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg ved ikke, om fru Inge Dahl-Sørensen før forstod, at der blev stillet et spørgsmål til hende, men jeg skal gerne gentage spørgsmålet, der tog sit udgangspunkt i, at fru Inge Dahl-Sørensen sagde, at der er ingen, der vil producere på en sådan måde, at man ved, at det skader deres dyr. Ja, det er rigtigt nok, men ikke desto mindre finder det jo sted, fru Inge Dahl-Sørensen. Det kan dyrlægerne på landets slagterier berette om. Det er ikke lang tid siden, vi hørte om dyrlæger, der kunne fortælle om skader eksempelvis på svin.

Der er heller ikke nogen tvivl om, at den kraftige fusion, der sker inden for slagterisektoren, afstedkommer væsentlig længere transporter af de dyr, der skal til slagtning, end vi har set det tidligere. Men det er der ikke nogle landmænd der vil have, naturligvis.

Er det således, at fru Inge Dahl-Sørensen kan forestille sig, at det kan være en konkurrencefordel at kunne fortælle, at man behandler si-

[Leif Hermann]

ne dyr på en sådan måde, at de i hvert fald ikke lider skade, så det er således, når man køber dansk producerede varer, der stammer fra dyr, der er slagtet i Danmark, at man har en dyreværnsmæssig sikring for, at der er tale om forsvarelig opræt.

Det var det, jeg spurgte om. Og så spurgte jeg, om fru Inge Dahl-Sørensen er tilhænger af æglægningsbure, eller om hun ikke er det.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Som hr. Knud Lind var inde på, er der mange bemyndigelser i loven, og det vil være vanskeligt ved behandlingen her at komme ind i alle enkeltheder og være konkret. Men hr. Knud Lind nævnte mangler om kloning og genmanipulation. Jeg kunne tilføje om væksthormon.

Men generelt kunne mit spørgsmål være til hr. Knud Lind: Betyder det, at Fremskridtspartiet vil være med til f.eks. i § 2 at indsætte »sundhedsmæssige«, så det kom til at lyde »under hensyntagen til dyrenes fysiologiske og sundhedsmæssige og adfærdsmæssige behov«? Så var hr. Knud Lind dækket ind.

Hr. Knud Lind udtalte på Fremskridtspartiets vegne, at man ville være villige til på grundlag af regeringens lovforslag at diskutere ændringer og konkrete ting. Betyder det, at hr. Knud Lind vil tage nogle af SF's konkrete forslag med ind i behandlingen i udvalget?

Når mennesker behandler dyr godt, og det gør de forhåbentlig, også landmanden, er det jo klart, som jeg sagde, at der er også økonomi i at behandle dyrene godt. Det vil betyde, at dyrene så selvfølgelig ikke skal være ude i naturen konstant, men at vi også herfra kunne hjælpe landmændene med anvisning på, hvordan man behandler dyrene godt.

Om de bidske hunde, hvis hundeejere skulle have dødsstraf – sådan forstod jeg hr. Knud Lind – vil jeg i hvert fald på Socialdemokratiets vegne sige, at vi bliver nødt til at kigge, ikke på dyreværnsloven, men på hundeloven, og hvor man så kan gå ind i en vurdering af, om politiet skal have tilladelse til at vurdere, om hunden skal aflives.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg venter også på svar fra fru Inge Dahl-Sø-

rensen. Så kan hun øve sig videre, mens jeg lige vil spørge Fremskridtspartiets ordfører om noget.

Jeg forstår, at hvis det angår dyr, man skal tjene penge på, er alt, hvad der giver penge, i orden. Og der er ikke tale om, kunne jeg også forstå på Fremskridtspartiets tale, at dyrene kan komme til at lide, hvis det er noget, der giver penge. Det var stort set konklusionen: Er der økonomi i det, er det godt nok for dyrene, for hvis dyrene ikke har det godt nok, er der ikke økonomi i dem.

Så jeg forstår, at i alle de tilfælde, hvor det drejer sig om at få penge ud af det, har dyrene heldigvis selv den økonomiske mekanisme i sig, således at de kan forsvare sig mod at blive ødelagt – de kan simpelt hen lave et godt markedsøkonomisk forsvar. Det er vist Fremskridtspartiets syn på den sag.

Jeg er ikke helt klar over, om Fremskridtspartiet også har den holdning til kæledyr. Jeg har tidligere hørt hr. Knud Lind tale meget om hunde, men her hørte vi ikke spor om hunde og katte. Skal de beskyttes, eller – da der ikke skal tjenes penge på dem – er det så lige meget, hvordan de har det? Jeg vil gerne spørge, hvordan Fremskridtspartiet har det med SF's forslag om forbud mod halekupering. Hvordan har Fremskridtspartiet det med SF's forslag om, at der skal gøres noget for først og fremmest de mange hjemløse katte?

Endelig vil jeg sige vedrørende diskussionen om de rituelle slagtinger: Fremskridtspartiet kan vel ikke være imod de rituelle slagtinger, hvis de foregår under bedøvelse. Det er mig bekendt tilladt i Sverige og Norge også, hvis det foregår under bedøvelse. Det er i hvert fald det, vi i SF har indføjet i vores forslag.

Til sidst vil jeg sige, at jeg kan forstå på det hele, at en af de ting, som Fremskridtspartiet er aller mest imod i SF's forslag, er, at vi ønsker forbud mod transgene dyr. Fremskridtspartiet vil, at man bare skal have lov at fortsætte derudad, alt hvad det kan, dér, hvor man er begyndt at mikse med bioteknik.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Nu blev jeg spurgt om tusind ting, som jeg dårligt kan nå at svare på på så ganske kort tid.

Men jeg vil da gerne sige: Udviklingen omkring transgene dyr foregår i USA, i Japan og

[Knud Lind]

andre steder. Den er vi ikke herrer over, næsten uanset hvad vi gør her. Derfor tog jeg det med og gjorde opmærksom på, at i fremtidens dyreværnslov burde man måske kikke lidt på det også.

SF spurgte, om vi ikke ville gøre noget for kattene. I § 11 i justitsministerens lovforslag fastsættes regler om behandling af hunde og katte, herunder regler om indfangning og aflivning af katte. Når man har set, hvordan hundene løber rundt ude på Christiania og på Høvedbanegården osv., kunne man sige, at enten bliver man altså nødt til at kikke på det, der hedder øretatovering, eller også må man tilføje »og hunde« i § 11, for de løber efterhånden lige så meget frit omkring.

Vedørende afkortning af haler vil jeg gøre opmærksom på, når man nu talte om, at der kun er forbud mod dette i Norge og Sverige, at der reelt sker det, at så får man foretaget det andetsteds – desværre kun, for personlig kan jeg ikke se nogen som helst grund til det. Det er et modespørgsmål – det er det samme som med æglægningsburene – man får indgrebet foretaget i Tyskland, og så har man slet ingen garanti for, hvordan det foregår. Så har hundene lidt i Tyskland i stedet for under behørigt tilsyn i Danmark. Det er reelt det, der sker.

(Kort bemærkning).

Inge Dahl-Sørensen (V):

Der er stillet mange spørgsmål. Jeg skal prøve, om jeg kan nå at svare alle.

Fru Inger Stilling Pedersen spurgte mig, om jeg mente, at de gode intentioner, som ligger i lovforslagets tre første paragraffer, ville blive efterlevet. Det kan jeg ikke svare entydigt på, men blot sige, at loven påbyder, at man efterlever disse udmærkede paragraffer.

Hr. Erling Christensen og hr. Leif Hermann stillede spørgsmål om æglægningsbure. Min personlige mening er, at jeg gerne ser æglægningsbure afviklet over en årrække. Men jeg ser lige så gerne, at det er noget, der sker i EF-regi. Landbruget er Danmarks største eksporterhverv, og det er der vel ikke nogen af os der ønsker at ødelægge.

Fru Margrete Auken havde et spørgsmål om mine betragtninger om »tilbage til naturen«-holdninger i forbindelse med sammensætningen af Det Dyreetiske Råd. Jeg ville blot understrege, at det er vigtigt, at vi har i bago-

vedet, at landbruget er Danmarks største eksporterhverv, og derfor mener jeg, at vi må være realistiske. Det var kun den holdning, jeg ville give udtryk for.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Venstres ordfører var lige så konkret som landbrugsministeren i sin omtale af æglægningsbure. Landbrugsministeren er imod dem, men hvordan han er imod, får vi ikke rigtig noget at vide om.

Mit spørgsmål, som jeg også gerne vil stille til justitsministeren, er: Over en årrække vil man afvikle æglægningsburene. Vil man tage ét initiativ i international regi, i EF f.eks.? Jeg sagde indledningsvis, at man kunne fornemme dette i ministerens positive fremsættelsestale, men vi vil gerne have det konkretiseret her fra talerstolen.

Hr. Knud Linds talte om tatovering af hunde og katte. Betyder det, at Fremskridtspartiet vil støtte et forslag om øretatovering af katte og hunde? Så siger hr. Knud Lind, at hvis halekupering bliver forbudt i Danmark, kan man få det foretaget et andet sted, i Tyskland f.eks. Jeg vil blot gøre Fremskridtspartiets ordfører opmærksom på, at man havde den samme problemstilling for nogle år siden, da man forbød klipning af hundører, og det er i dag fuldt accepteret, at man ikke gør det i Danmark, og man tager heller ikke over grænsen for at få det gjort. Tilsvarende vil det gå med halekupering af hunde.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Venstres ordfører lagde megen vægt på, at hvis man blot følger paragrafferne her, så er tingene i orden. Det kan jeg for så vidt ikke være helt uenig i. Derfor har jeg to spørgsmål til Venstres ordfører om, hvorvidt man vil være med til også i virkeligheden at følge disse paragraffer eller medvirke, til at de bliver fulgt.

Det første spørgsmål er, at når der i § 1 står, at dyr skal beskyttes bedst muligt mod angst, vil det så efter denne paragraf være tilladt at opdrætte ræve, sende dem ned i rævegrave og sende en gravhund efter dem, for at gravhunden skal lære at fange ræven? Tror Venstres ordfører ikke, at den ræv, der er dernede i hullet, har

[Ole Espersen]

en vis form for angst i sig? Mit spørgsmål er altså: Vil denne opøvningsadfærd, som jeg her beskriver, ikke være forbudt, hvis man skal opfylde kravene i § 1 til en rimelig behandling af dyr?

Det andet spørgsmål vedrører § 13, hvor der står, at den, der vil aflive et dyr, skal sikre sig, at dyret aflives så hurtigt som muligt og så smertefrit som muligt – altså som overhovedet muligt. Mener Venstres ordfører så ikke, at det må betyde, at dyret skal være bedøvet før aflivningen i alle tilfælde?

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg vil gerne sige tak for fru Inge Dahl-Sørensens svar vedrørende æglægningsbureauene. Og jeg har så noteret mig, at fru Inge Dahl-Sørensen faktisk ikke bryder sig om den form for produktionsvirksomhed, der finder sted ved brug af burhøns. Den første forudsætning for, at vi kan ændre på det, er, at der er nogle, der er imod det. Og jeg takker, fordi Venstres ordfører er imod det.

Så vil jeg gerne spørge: Er det således, at vi kan forvente, at Venstres folketingsgruppe vil bede justitsministeren og landbrugsministeren om i EF at arbejde konkret imod anvendelse af æglægningsbureauer? Det synes jeg ville være ganske væsentligt. Selv om vores opfattelse er, at de bør forbydes inden år 2000, ville det dog være et fremskridt, hvis regeringen herfra vil erklære, at den aktivt vil arbejde i EF for, at æglægningsbureauer forbydes som produktionssystem.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Fru Margrete Auken for en kort bemærkning, og så tænker jeg på at vende tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg synes ikke, at fru Inge Dahl-Sørensens svar på, hvad der mentes med naturromantikkerne, var særlig opklarende. Skal jeg forstå det på den måde, at hvis der er økonomiske problemer med dem, så er de ikke realistiske? Altså det ville være godt at få at vide, hvordan man tænker økonomisk i disse forhold. Er det sådan, at hvis de ikke er realistiske, så skal deres indflydelse begrænses?

For at få opklaret, hvad Venstre mener om disse ting, vil jeg gerne spørge: Vil Venstre her i folketingssalen ved denne forhandling – for det kunne jo have betydning for, hvordan vi forholder os senere hen – love os, at man virkelig arbejder for disse holdninger i EF, sådan at vi kan se, at Danmark bliver et land, der skubber, og ikke et, der bremser? Hvis Venstre kan gå op og sige: Det er i hvert fald sikkert, at der ikke skal være tale om, at man nogen sinde skal kunne finde Danmark som et land, der stemmer imod forbedringer for husdyrene i EF. Venstre siger: Vi kan af konkurrencemæssige grunde først gøre det, når hele EF er med, men man vil altid se Danmark i spidsen. Landsbrugsministeren nikker og ser glad ud. Jeg håber, at Venstres ordfører vil gå på talerstolen og love os det.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Jeg tager ordet, fordi jeg vil gerne sige til hr. Ole Espersen om det eksempel, hr. Ole Espersen fremførte med ræven, som var opdrættet i et bur, og som blev jaget ned i et for en ræv naturligt sted at opholde sig – og så bliver der sendt en gravhund bagefter – at det naturligvis er en juridisk vurdering. Det fremmer ikke debatten at begynde at plukke sådan noget ud af en paragraf, hr. Ole Espersen, der er mange andre ord i den pågældende paragraf. Vi plejer vel ikke i Folketinget at tage juridiske diskussioner om en enkelt paragraf.

Jeg ved godt, hr. Ole Espersen gerne vil have juridiske diskussioner, og det er i og for sig også i orden. Men må jeg så ikke spørge hr. Ole Espersen: Hvad er der generelt politisk i vejen med denne paragraf? Fungerer den ikke udmærket, som den er udformet her? Og skal vi så ikke overlade til jurister at afgøre resten? Hvis en sådan situation opstod, måtte det være en domstols afgørelse og ikke noget, vi skal diskutere eller bruge tid på her i Folketinget.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Hr. Ole Espersen for den sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg håber naturligvis, at jeg først og fremmest får et svar fra fru Inge Dahl-Sørensen, men til

[Ole Espersen]

hr. Nør Christensen vil jeg gerne sige, at det spørgsmål, jeg rejser, ikke er noget, man bare kan overlade til senere afgørelser ved retterne, for der står faktisk i bemærkningerne til lovforslaget, som jeg går ud fra at hr. Nør Christensen naturligvis har læst, at efter regeringens opfattelse er det i orden at sende hunde ned i rævegrave efter opdrættede ræve. Derfor er det noget, der skal afgøres af dette Folketing.

Når jeg til hr. Nør Christensens fortørrelse tillod mig at hæfte mig ved en enkelt paragraf, er det jo, fordi det også efter ministerens mening er hovedparagraffen, og fru Inge Dahl-Sørensen sagde, at bare den efterleves, så er tingene i orden. Derfor er det, at jeg nu konstaterer, at denne paragraf ikke vil blive efterlevet, hvis domstolene skal følge lovforslagets bemærkninger. Derfor er det vigtigt for os at vide, om fru Inge Dahl-Sørensen er enig med mig i, at paragraffen skal forstås således, som jeg her har givet udtryk for, og ikke, som det står i bemærkningerne.

Jeg håber, at Venstres ordfører virkelig får lov til at svare på de spørgsmål, der stilles her fra talerstolen.

Kirsten Lee (RV):

De to forslag til dyreværn, forbedring af dyrenes vilkår, som vi skal behandle i dag, tager begge udgangspunkt i betænkningen om dyreværn. For os i Det Radikale Venstre er det indlysende, at dyr skal have ordentlige forhold, og det er også grundlæggende defineret i begge lovforslags enslydende § 1. Efter vor opfattelse er justitsministerens forslag et godt forslag, som kan medvirke til at højne dyrevelfærd, og vi tror også, at det vil skærpe opmærksomheden over for det, som man kan kalde nogle fundamentale dyrerettigheder.

Der er ikke nogen tvivl om, at med et lovforslag som dette – som det også er tilfældet med mange andre lovforslag, der vedrører dyr – tager vi nogle beslutninger ud fra nogle nytteetiske betragtninger, for vi prioriterer selvfølgelig dyrs velfærd højt, men vi prioriterer menneskers velfærd højere end dyrenes, og de to ting er ikke altid forenelige. Men det er altså et valg, vi har foretaget, og det må vi da især erkende, når det drejer sig om dyr i landbruget.

Men vi har en forventning om, at med ny forskning og udvikling kan dyrs velfærd forbedres ganske betydeligt, og vi vil gerne tilsi-

den form for forskning og udvikling vor støtte. Vi synes f.eks., at det er glædeligt, at der nu er udviklet et apparat, der kan afsløre skatol, som giver en dårlig smag i svinekød, så vidt jeg har forstået, sådan at man ikke længere behøver at kassere alle ornerne. Dermed bliver landmændenes udbytte af svineavl en selvfølgelig større, og man kan da håbe på, at det tilskynder lidt mindre til de meget intensive driftsformer, der ikke er forenelige med optimale betingelser for dyrene.

Der har været megen debat om æglægningsbure, og de er bestemt ikke lykken. Men der er ikke megen fornuft i at have så skrappe regler for æglægningsbure, at danske ægproducenter ikke kan konkurrere. Derved opnår vi jo kun import af billige æg fra lande, hvor forholdene for hønsene er endnu værre end her.

Efter vor opfattelse bør vi prøve på at styrke den forskning, der foregår, til fordel for bedre forhold for høns, og jeg ville da ønske, at det slet ikke var nødvendigt at have høns i bure. Det ville være allerrarest, om vi alle sammen kunne få æg fra fritgående høns, og hvis vi også kunne få nogle friske æg, så ville det være endnu bedre.

Men det er helt klart, at vi gerne så, at vi får udviklet nogle produktionsformer, der tager hensyn til hønsenes behov for både at skrabe og motionere og rulle sig i støv, og hvad høns ellers godt kan lide. Det er helt sikkert, at vi som forbrugere kommer til at betale noget mere for æggene, og det er da også i orden, fordi det forbedrer velfærd for hønsene, men der er ikke nogen god grund til at forbedre velfærd for danske høns, hvis det forværrer konkurrencesituationen for danske producenter, sådan at der bare bliver udviklet nogle flere burhøns i Tyskland.

Der er for os heller ikke nogen tvivl om, at man principielt ikke bør foretage indgreb på dyr bare af kosmetiske grunde. Og det bringer mig selvfølgelig ind i diskussionen om kupeping af hundehaler. Det er oplagt, at halekupeping kun bør foretages af en dyrlæge og kun inden for de første 4 levedage. Vi er opmærksom på, at der er forbud mod halekupeping både i Sverige og Norge, men vi er lige så opmærksomme på, at der ikke er noget forbud i England og Tyskland og andre EF-lande. Efter vores opfattelse vil et dansk forbud kunne medføre to ting: For det første kan man uden videre

[Kirsten Lee]

indføre hunde med kuperede haler fra udlandet. Jeg er godt klar over, at man siger: Jamen se, hvad der skete, da man forbød kupering af ørerne! Det drejede sig i hovedsagen om boxere, og de udgør trods alt et begrænset antal. Men der er altså langt flere halekuperede end der er ørekuperede hunde. Det, der er værre, er, at man måtte regne med, at ikkedyrlæger ville stå derhjemme og kupere hundehaler og så sige, at det er foregået i udlandet; det øger ikke velfærden.

Jeg vil gerne opfordre til, at dyreværnsforeningerne prøver på at introducere nogle af de traditionelt halekuperede hunderacer med lange haler, så vi alle sammen kan vænne os til dem og måske komme til at foretrække dem frem for de kuperede. Også her må vi arbejde mod fælles EF-regler og håbe på, at Danmarks 2 pct. kan overbevise EF's 98 pct. om, at det langsigtede mål bør være et forbud mod halekupering.

Lovforslaget giver i § 10 ministeren mulighed for at fastsætte regler om forbud mod hold af dyr, som kan frembyde fare eller skabe frygt. Jeg synes egentlig, at der er god grund til, at ministeren bruger den bemyndigelse til at forbyde f.eks. de såkaldte Pitbull-terriere, som er i stand til at dræbe mennesker. Jeg kan ikke se nogen god grund til, at vi skal tillade den slags hunde her i landet. Der er utallige fredelige hunderacer, som folk i stedet kan vælge. Det kan ikke være rimeligt, at voksne og børn ikke skal kunne færdes i fred eller uden frygt for tilfældige hunde.

Vi har et problem med § 19, som vi forstår vi skal acceptere, så vi kan tiltræde den europæiske konvention om beskyttelse af dyr. Principet i paragraffen har jeg sådan set heller ikke spor imod. Det er den paragraf, hvor der står, at hvis børn ønsker at købe et par akvariefisk i en dyrehandel, skal de stå med en skriftlig tilladelse fra far og mor. Hvis man tager lovforslaget i sin fulde konsekvens, skal de også have en skriftlig tilladelse, når de skal købe levende dafnier til at fodre fiskene med, for dafnier skal vel have samme beskyttelse som guppyer, og hvad det nu ellers er, børnene putter i deres akvarier. Det er nok et af de tilfælde – og det er det principielle her – hvor vi udmærket kunne klare os med den kontrol, der som udgangspunkt siger, at forældre er ansvarlige mennesker, og børn køber ikke uautoriseret kanari-

efugle, hamstere og fisk m.v. Men altså, vi tager reglen med uden begejstring vel vidende, at den absolut ikke kan kontrolleres. Det er et af problemerne, at vi skriver lovparagraffer, som ikke nogen rigtig tror på kan overholdes. En gang imellem skal vi vænne os til, at vi kan klare os med de grænser, som bliver sat af almenkulturelt accepterede barrierer.

Men som sagt, vi støtter justitsministerens lovforslag og mener, at det bør danne udgangspunkt for de videre forhandlinger, så vi kan opnå bred enighed om forbedring af dyrenes velfærd, når vi til sin tid skal vedtage en dyreværnslov.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg har to spørgsmål til fru Kirsten Lee.

Det ene drejer sig om æglægningsbure. Jeg går ud fra, at fru Kirsten Lee er opmærksom på, at vi i dag har skrappe regler i Danmark for æglægningsbure, og det, som vores forslag handler om, er sandelig ikke indførelse af skrappe regler, men ophævelse af dette system.

De indvendinger, der blev fremført i sin tid, var, at hvis vi havde skrappe regler, ville det gå ud over konkurrencen, og det ville ikke gavne nogen. Det vil dog stadig gavne de danske høns, og det er da også nogen. Men det har vist sig, at det argument ikke holdt stik, og det, vi foreslår, er, at æglægningsburene skal afvikles, og jeg kan forstå, at både landbrugsministeren og justitsministeren har været enige heri, ikke her i dette lovforslag, men de har været enige i det, når de har udtalt sig andre steder.

Jeg vil gerne spørge Det Radikale Venstre, om man i EF-sammenhæng vil arbejde for, at Danmark aldrig stemmer for forringede vilkår for dyrene. Her tænker jeg altså ikke bare på hønsene, men også på svin og køer og andre dyr.

Dernæst vil jeg gerne gøre fru Kirsten Lee opmærksom på, at den anden tungtvejende grund til, at vi ikke kan underskrive den europæiske konvention, er, at halekupering oprettholdes i regeringens forslag. Det er ikke bare Sverige og Norge, det er faktisk også konventionen, der forbyder det. Skal vi vente med at indføre noget, som kan gøre, at vi kan tiltræde konventionen, indtil man har vænnet sig til at se hunde uden kuperede haler? Jeg tror ikke, at

[Margrete Auken]

det vil være noget problem. Tre fjerdedele af Danmarks befolkning støtter forslaget om forbud mod kupering af hundenes haler.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg var glad for de bemærkninger, den radikale ordfører kom med med hensyn til forskning. Jeg tænker på det, der blev sagt om æglægningsbure. Det var for øvrigt et udvalg, der var nedsat, der for længe siden talte om, at man skulle have gang i forskningen, og jeg er glad for at høre støtten til det.

Jeg er også glad for at høre om støtten til en videre forskning i det, fru Kirsten Lee kaldte skatol i hangrise. Det er således, at ornelugten ødelægger kødkvaliteten. Min opfattelse er, at man nåede så utrolig langt, at man faktisk er nået til et resultat, således at man kan udskille den, og det vil give en bedre økonomi for landbruget. Det kunne betyde, at vi her i dyreværnsloven kunne indsætte forbud mod kastrering. Det synes jeg kunne være fornuftigt. Hvis man har overværet sådan noget, vil man i hvert fald gerne kunne undgå det i fremtiden.

Så er der spørgsmålet om kosmetiske og ikkekosmetiske indgreb. Fru Kirsten Lee nævnte i den forbindelse halekupering. Fru Kirsten Lee sagde, at man gerne ville undgå køkkenindgreb, og man vil gerne have, at kennelklubber, dyrevenner osv. lader være med at lave disse indgreb. Betyder det, fru Kirsten Lee, at vi kunne diskutere en overgangsperiode på f.eks. 2-3 år, således at vi her i loven siger, at vi vil godkende den europæiske konvention – den giver jo mulighed for at tage forbehold på det punkt – og at vi så om to eller tre år underskriver konventionen uden forbehold? Det synes jeg kunne være interessant at få et radikalt svar på. Jeg synes, det er interessant, det, fru Kirsten Lee laver med aldersgrænsen, det er jo bl.a. på grund af EF-konventionen.

Hvad angår forbud mod Pitbull-terriere, synes jeg, det kunne være interessant at tage det op under udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Først til fru Margrete Auken. Jeg mener faktisk, jeg præciserede temmelig skarpt, at princippet er, at vi skal af med burene. Det er un-

teressant, om en høne har $x \text{ cm}^2$ eller $y \text{ cm}^2$, det kan sådan set være ligegyldigt, når de skal gå i bur, men det, der for os er det afgørende, er, at der ikke er nogen grund til, at vi laver nogle regler her, som medfører, at der bare bliver produceret nogle flere høns syd for grænsen under meget mere utilfredsstillende forhold end i Danmark, og så køber danske producenter disse langt billigere tyske æg. Det forbedrer ikke dyrevelfærdens afgørende, det slår nogle danske høns ihjel, og så får vi flere tyske høns.

Principielt vil jeg gerne sige til hr. Erling Christensen, at detaljerne i dette lovforslag skal drøftes, for sådan er virkeligheden for en mindretalsregering. Jeg noterede mig meget nøje hr. Erling Christensens ordførertale i dag; jeg syntes, den var imødekommende, og jeg syntes, den var et oplæg til videre forhandlinger. Selvfølgelig vi kan drøfte alting, der er ikke noget, som vi fra Det Radikale Venstre på forhånd vil sige at vi ikke vil drøfte.

Hvad angår et forbud mod kastrering, vil jeg sige, at jeg ikke ved, om det overhovedet er nødvendigt, at vi indfører et sådant. Jeg har aldrig nogen sinde haft landmænd mistænkt for ikke at varetage deres egne økonomiske interesser, og hvis det viser sig, at det er langt billigere at gå hen og stryge dette apparatur – vi kan jo se nærmere på detaljerne i udvalget – op og ned ad ryggen på de dér grisebasser og så finde ud af, hvilke af dem der indeholder skatol, og man derved kan sikre landmændene nogle større kuld, uafhængig af stråforkortning i øvrigt, er det ikke nødvendigt at indføre nogle forbud. Så giver det helt sig selv, så undgår vi vel de dér kastreringer.

Hvad angår Pitbull-terrierne, synes jeg, vi skal kigge på forbudet i udvalget, det vil vi gerne være med til. Det er ikke nødvendigt, at vi har den race her.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Indtil fru Kirsten Lee kom på talerstolen, havde jeg det indtryk, at regeringen var nogenlunde enig, og at man faktisk havde drøftet dette lovforslag, men efter at fru Kirsten Lee har været heroppe, har man nærmest fået indtryk af, at den enighed er skredet. Fru Kirsten Lee kunne reelt have sagt om § 1: »Dyr skal behandles forsvarligt osv.«, ligesom der står i annoncerne: Prisen taler vi om. Fru Kirsten Lee

[Knud Lind]

kunne have sagt: Resten taler vi om, så er der åbent bal til alle sider. Det er reelt det, fru Kirsten Lee siger her.

Jeg vil gerne spørge fru Kirsten Lee, om man forlods har diskuteret og gennemgået de forskellige paragraffer. Det er, som om man løber fra det hele, men jeg går ud fra, at også Det Radikale Venstre er gået ind for det lovforslag, som justitsministeren her har fremsat. Eller har man læst forkert, er det SF's lovforslag, man har siddet og læst på?

Nør Christensen (CD):

Det har naturligvis været overordentlig interessant at lytte til debatten, for jeg havde ventet, at der var nogle, der ville sige noget ganske andet, f.eks. at dyrene skal have det så elendigt som overhovedet muligt. Det har der ikke været endnu, og det kan jeg selvfølgelig kun glæde mig over. Man skal afskaffe unødigt lidelse for dyr. Det er en væsentlig stramning i forhold til det, man skriver: »Dyret skal beskyttes bedst muligt.« Jeg må opfatte det som en væsentlig stramning af lovforslaget, som justitsministeren her fremkommer med, og det lægger god grund for det videre arbejde, når justitsministeren helt eller delvis har fået vedtaget sit lovforslag og skal til at fastsætte de administrative bestemmelser for den kommende rammelovgivning. Dyrene skal nok få det godt, i hvert fald når vi kan skrive, at »dyr skal beskyttes bedst muligt«. Ingen ordfører har sagt, at dyrene skal have det elendigt; det er meget betryggende, at vi har fået det at vide så mange gange, som vi har. Vi skal nok få en langt bedre behandling af dyrene i Danmark.

Jeg tror ikke, man kommer ret meget længere med opstramninger end det, justitsministeren er gået med til i det foreliggende lovforslag – medmindre man, naturligvis, har et helt urealistisk forhold til, hvordan den aktuelle situation er for de erhvervsdrivende. Der er næppe nogen, der har dyr i deres erhverv eller som kæledyr, der ikke vil behandle deres dyr på en tilstrækkelig god måde.

Man kunne selvfølgelig sige, at man kunne nøjes med den første paragraf eller de første tre paragraffer, eller man kunne nøjes med de ti bud, hvis det gjaldt menneskehed, og så var det tilstrækkeligt. Men jeg tror ikke på, at vi skal gå for voldsomt frem.

Derimod tror jeg mere på, at vi kan vinde os megen hæder og megen ære i det europæiske, hvis vi tager os godt sammen og mander os op til med en forstærket indsats over for EF og Europa i det hele taget at gøre opmærksom på, at der måske er andre lande, der kunne trænge til et løft.

Det behøver ikke nødvendigvis at være Danmark, der er i front alle steder. Jo, f.eks. på hastighedslovområdet så jeg det naturligvis gerne. Men ellers behøver vi ikke at være i front alle steder, naturligvis.

Jeg synes, der ligger en stor opgave for ministre med relationer til EF i at få koordineret synspunkterne, sådan at man er sikker på, at man har Det Radikale Venstres bagland fuldstændigt i orden. For jeg er naturligvis lige så enig med hr. Knud Lind som så mange andre gange i det, han sagde, at Det Radikale Venstre nu, hvor debatten har udviklet sig en lille smule, ikke har den samme sikre, faste hånd, som de havde indledningsvis. De bliver straks lidt bløde i knæene. Og det må selvsagt genere ministeren en hel del, at partier i opposition ofte er langt mere loyale end regeringspartierne over for den pågældende minister.

I de bemærkninger til lovforslaget, justitsministeren har skrevet, og i fremsættelsestalen nævner ministeren en væsentlig skærpelse, som jeg har læst med stor tilfredshed:

»Samtidig er der givet mulighed for, at politiet kan få adgang til dyrehold uden retskendelse, når der foreligger mistanke om, at dyr behandles uforsvarligt.«

Det er en væsentlig skærpelse i forhold til det eksisterende, og jeg tror, at det er overordentlig vigtigt at have med i den kommende overvejelse omkring dette lovforslag. Det er altså uden retskendelse, at man får adgang, når man har en mistanke – ikke engang det juridiske udtryk en »bestyrket« mistanke, men blot en mistanke. Det er overordentlig vigtigt, for så har man mulighed for at gøre en reel indsats. Kønne ord og flotte ord gør altså ikke så meget, men noget i denne retning. Det siger en hel del om, at man kan gøre noget effektivt i de situationer, hvor dyr lider unødigt.

Samme minister gør en hel del ud af, at dyreværnsorganisationerne skal inddrages, at de skal have indflydelse, og at de skal have lejlighed til at udtale sig. Der er ikke engang tale om en pligt, og det kan man jo glæde sig over. De

[Nør Christensen]

skal have lejlighed til at udtale sig, inden man fastsætter de administrative regler. Det er godt. Men ministeren vil måske være så elskværdig at svare på, om det, når dyreværnsorganisationerne skal have ret til at udtale sig, så også som et minimum gælder Folketingets Retsudvalg. Det må jeg have lov til at gå ud fra.

Så skal jeg sige om det forslag, der er kommet fra SF, at jeg stort set er enig med ministeren i hans bemærkninger om, at vi ikke har behov for et nyt dyreværnsråd. Ansvar og kompetence skal naturligvis følges ad. Og i øvrigt har vi i Centrum-Demokraternes folketingsgruppe ikke den store sympati for disse Karl Marx-teorier om, at tillid er godt, men kontrol er bedre.

Så er der bemærkningen fra hr. Knud Lind om de såkaldte rituelle slagtinger – skal vi vente et øjeblik? Hr. Knud Lind skal have lejlighed til at afbryde sin private samtale. Jeg skal bare sige, at hr. Knud Lind skal læse på side 20 og side 21 i lovforslaget, hvad der står dér. Det kan vi tilslutte os, i og for sig uden nogen som helst bekymring, da der jo er tale om slagtinger, der foregår enten med bedøvelse eller på en sådan måde, at der sker et hurtigt blodtryksfald, og det vil sige besvimelse og ingen lidelse til følge. Vi har altså ingen voldsomme problemer på det punkt, må jeg gå ud fra.

Så skal jeg dog til hr. Knud Linds beroligelse sige – for der ligger sikkert et eller andet lusket bagved, hvis jeg kender hr. Knud Lind – at det ikke er det, der har været genstand for den allermest indgående drøftelse i min gruppe i dag til formiddag.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Ja, CD's ordfører fik lang tid til at gå med ingenting. Intet konkret fik vi at vide. Det var nogle kønne ord, nogle flotte ord om, at dyr ikke skal lide unødvendigt. Men hvor er CD's holdninger henne?

Vi skal nok få en bedre lov, sagde hr. Nør Christensen, men vi kan nok ikke komme længere end ministerens forslag. Nå. Vi skal ikke fare for voldsomt frem, sagde hr. Nør Christensen, men vi skal have en forstærket indsats i EF. Men vi skal ikke være i front. Ja, vi skal kun være i front dér, hvor det drejer sig om at slå folk ihjel på landevejen med højere hastigheder. Det har ikke så meget med dyreværn at gøre.

Det kunne være interessant her at have fået at vide: Hvor mener CD at vi kan få en bedre dyreværnslov, hvor mener CD at vi skal gøre en forstærket indsats i EF, og hvor mener CD at vi ikke skal være i front i EF? Lad os dog få nogle klare meldinger fra CD, således at vi ved, hvad vi har at arbejde ud fra i udvalget.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg var lige så overrasket som vores ordfører, fordi vi kender CD som et parti, der kalder sig et holdningsparti, men det synes jeg ikke rigtig kom til udtryk i den tale, som hr. Nør Christensen holdt.

Jeg forstår godt, at CD's ordfører lægger megen vægt på samarbejdet i EF, for det er selvfølgelig væsentligt. Og vi ved, at ordføreren er medlem af Europa-Parlamentet. På den baggrund har jeg et spørgsmål til CD's ordfører.

For snart halvandet år siden kom Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber med et forslag om behandlingen af husdyr, ét om kalve og ét om svin. Det har været sendt til høring i det parlament, hvor hr. Nør Christensen mener at hoveddelen af arbejdet skal foregå. Derfor vil jeg spørge hr. Nør Christensen om hans holdning, hans vurdering af de forslag, der er kommet fra Kommissionen. Er de efter CD's opfattelse tilfredsstillende, efter at CD nu har haft lejlighed til at behandle dem i Parlamentet i De Europæiske Fællesskaber?

Jeg spørger først generelt og så – nu kan vi se – om enkelte af paragrafferne bagefter.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg fik ikke rigtig noget svar fra hr. Nør Christensen vedrørende disse rituelle slagtinger. Jeg kunne da godt tænke mig at spørge, om hr. Nør Christensen, hvis han f.eks. havde en hund og den skulle bort fra denne verden, kunne tænke sig, at hans dejlige hund skulle aflives på samme måde, som det sker under disse rituelle slagtinger. Det er jeg ikke sikker på at Nør Christensen vil. Der står i afsnit 5.7.2. i bemærkningerne til ministerens lovforslag bl.a.:

»Det Veterinære Sundhedsråd har om denne slagtemetode anført, at der består usikkerhed om, hvornår bevidstløsheden indtræder efter udførelsen af halssnittet.«

[Knud Lind]

Så der er altså usikkerhed ved det.

Jeg vil godt gøre opmærksom på, at jeg som formentlig den eneste i denne forsamling har været inde i det fag, der hedder slagtning, og derfor kender det fra den praktiske side. Selv set fra slagterverdenens synspunkt må jeg sige, at denne slagtemetode ikke er noget, man synes særlig godt om, bl.a. fordi man ved, at det tager længere tid, og der er altså mere smerte forbundet med det. Det er derfor, jeg spurgte Nør Christensen, om CD var villig til at forbyde rituelle slagteformer.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Man skal lige erindre sig, at det hedder »hr.« foran medlemmets navn.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg var meget overrasket over, at SF's forslag af hr. Nør Christensen skulle karakteriseres som »marxistisk«. Det er måske at overskride kravene til visse medlemmer af Folketinget at bede hr. Nør Christensen om at forklare en anelse nærmere, hvad det er, der er specielt marxistisk i et forslag, som samtlige dyreværnsorganisationer har støttet, og hvoraf mange bestemt vil blive forbløffede.

Vi har fået kritik, hr. Nør Christensen, for at have for lange frister. Man siger, at 10 år er meget lang tid. Jeg vil egentlig godt vide – det er et spørgsmål, vi også har prøvet at stille andre, men nu helt konkret – om det er helt urealistisk at inddrage den afskrivningstid, produktions-systemerne har, og så sige: O.k., den tager vi med.

Så lige et spørgsmål, jeg også har prøvet at få andre til at besvare: Skal Danmark være i front – forstået på den måde, at man i det mindste stemmer for de mest vidtgående forslag til forbedringer for dyrene i EF-sammenhæng?

Det har været meget svært i dag at høre på debatten indtil nu, om et flertal af partierne herinde, eller af medlemmerne, støtter de konkrete forbedringer, som Socialistisk Folkeparti har foreslået, om man støtter dem, der blot siger: Vi vil vente, til vi har fået det igennem i hele EF. Eller om man har det som hr. Knud Lind, at man mener, det strengt taget er pjank.

Jeg synes, at de partier, der plejer at bakke op, i hvert fald skylder os her at sige: Selvfølgelig – det går jeg ud fra at de vil svare – støtter vi,

at vi får afviklet disse produktionsformer. Og så er der altså nogle, der siger: Men vi vil vente, til det er blevet en EF-vedtagelse.

Jeg vil meget gerne høre hr. Nør Christensen sige heroppe klart: Skal Danmark skubbe, eller skal vi bremse?

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Hr. Knud Linds forskellige intolerante synspunkter er jo velkendte.

Jeg vil godt uddybe, at jeg faktisk i min ordførertale gjorde mig nogen anstrængelse for at sige, at vi i Det Radikale Venstre havde foretaget nogle principielle valg, og at nogle af disse valg var truffet ud fra en nytteetisk betragtning, som ikke altid er den bedste måde at vælge på, men vi har gjort det bevidst.

Et af de steder, hvor vi har gjort det bevidst, er, hvor det drejer sig om rituelle slagtninger. Efter vores opfattelse skal jøder og muslimer fortsat have lov til at slagte efter deres tusindårige traditioner, og vi har nøje noteret os, hvad Mosaisk Troessamfund har udtalt om at anskaffe nogle mere dyrevenlige bøger.

Så det er ligegyldigt, om CD går imod rituelle slagtninger eller ej. Vi mener fortsat, at jøderne skal have lov til at slagte, som de har gjort i tusinder af år.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Jeg skal gerne sige til fru Margrete Auken, at mine bemærkninger skal forstås i relation til, som jeg har opfattet SF's forslag om, at der skal føres et årligt kontroltilsyn med dyr. Mine bemærkninger skal ses på baggrund af, at det var Karl Marx, der i sin tid sagde – jeg går ud fra, at fru Margrete Auken er særdeles velbevandret på det felt: Tillid er godt, men kontrol er bedre. Det er på den baggrund, at det skal forstås.

Så skal jeg sige til hr. Ole Espersen og til dels også til fru Margrete Auken, at naturligvis har min gruppe i Europa-Parlamentet arbejdet for ethvert tiltag til forbedring af dyrs vilkår. Havde vi gjort det modsatte, så ville det selvsagt have vakt en sådan opsigts, at det også ville være nået frem til Danmark og dermed have givet anledning til debat. Der kan ikke komme ét eneste tiltag, hvor vi ikke vil være med til at arbejde for forbedringer af dyrs vilkår på europæisk plan.

[Nør Christensen]

Der er kommet bemærkninger i dag om, at Danmark skal bare gøre datten, og Danmark skal bare gøre datten, så skal de andre nok komme til at danse efter den melodi, vi spiller. Så naiv vil jeg ikke tillade mig at tro at andre lande er. Det er sådan, også for danske parlamentarikere i Europa-Parlamentet og for danske delegationer i øvrigt, når vi optræder i udlandet, at vi har krav på at blive hørt, men vi kan jo ikke forlange, at de andre skal gøre, som vi siger. Det er sandheden om det.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg glæder mig til at fortælle i Dansk Dyrlægeforening, at de må være fuldstændig ekstremt marxistiske, fordi de synes, at vores forslag om ét årligt tilsyn er alt for lidt dér, hvor der er erhvervsmæssigt dyrehold. Men da jeg forstår, at det var på den baggrund, så vil jeg standse denne opbyggelige, opklarende marxismediskussion med hr. Nør Christensen.

Så spørger hr. Nør Christensen – og så lad det da komme frem nu, så kan landbrugsministeren eventuelt også overveje at svare på det – hvordan det går til, at den danske repræsentation ved mødet i Rådets arbejdsgruppe om beskyttelse af dyrs velfærd i Bruxelles i slutningen af maj og begyndelsen af juni stemte imod eller var med til at pille ud af forordningen om mindstekravene til beskyttelse af svin, at de i hvert fald i en periode efter faring ikke måtte bindes op. Det var altså som mindstekrav. Det protesterede Danmark ikke imod kom væk. Det gjorde alene Kommissionen og Vesttyskland.

Det ville egentlig være interessant her at få landbrugsministeren, at få Venstre, at få De Konservative, at få Det Radikale Venstre, at få CD til at forklare, om det er det, der skal være linien dernede, at man altså hænger sig i bagtroppen af det her og bremser, når der kommer forslag, som skulle forbedre dyrenes vilkår. Det er jo det, der er sket, og det er jo det, det drejer sig om. Når vi venter, at vi har en minister, der i den grad vil være dynamisk og sige, at vi må gøre det her i international sammenhæng, vi må skubbe, vi må være de første, så viser det sig, at det gør han bare ikke – han gør det modsatte. Så kan man diskutere under indflydelse fra hvem.

Det er bl.a. sådan nogle ting, som gør, at vi siger, at vi er nødt til at have tingene i en lovtekst, og jeg går ud fra, at flere andre med mig mener, at det trods alt er så vigtigt med dyrenes velfærd, at vi må have nogle bindinger ind i de her love.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg var meget glad for, at CD's ordfører sagde, at man selvfølgelig i EF-regi har arbejdet for enhver forbedring af dyrenes stilling. Mit spørgsmål er derfor, hvorvidt man så ikke også vil gøre det herhjemme, således at de forslag, Kommissionen efter lange forhandlinger – i øvrigt på initiativ af Parlamentet, det vil jeg gerne sige – har lagt frem, og som i virkeligheden er meget, meget beskedne, også gennemføres herhjemme, således at vi altså kan bruge det flertal, som jeg føler der nu er, for at i alt fald de forbedringer, som er foreslået fra EF-side, bliver gennemført her i Danmark. Det går jeg ud fra, men det vil jeg selvfølgelig gerne have et svar fra hr. Nør Christensen på. Skal det opfattes således, at CD vil arbejde for at få disse forslag, som man fra CD's side har arbejdet for i EF, gennemført i Danmark?

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Vi kan jo sige, at det har været en meget interessant debat, vi har været vidne til, og det var vi såmænd også klar over. Allerede på vores gruppemøde sagde vi, at det kan blive en meget spændende og interessant eftermiddag.

Der er to forslag, og vi er enige i i Kristeligt Folkeparti, at de egentlig supplerer hinanden. Der er mange ting, man er enig i. Det er bare dette, at SF har konkretiseret nogle ting og sagt, at disse ting vil man lægge vægt på, og der kunne også være andre ting.

Jeg kan straks sige, at fra Kristeligt Folkepartis side går vi positivt ind og ser på begge forslag. Men jeg kan også sige, at vi ikke kan stemme for ministerens forslag, som det ligger her. Vi mener, som det er sagt af så mange andre, at der er alt for mange bemyndigelser. Ministeren har tidligere vist, at ministeren er parat til at få noget af det ført ud i livet hurtigt, så det vil være dejligt, hvis man efter ministerens indlæg kan sige: Jamen det varer heller ikke så længe, før de intentioner, som er vældig gode i starten, og som vi alle sammen skriver under på, bliver fulgt hurtigt op.

[Inger Stilling Pedersen]

Det er en meget interessant debat. Jeg kunne faktisk ikke lade være med at sidde og more mig lidt over det her med kontrol og tillid, for er der noget, vi ikke viser i Folketinget, så er det vel tillid. Vi laver næppe en lov uden kontrol, og vi siger: Vi kan ikke vedtage denne lov, for den kan vi ikke kontrollere. Så det kunne egentlig blive en meget spændende debat, hvis man virkelig skulle føre den ud i livet.

Kristeligt Folkeparti vil selvfølgelig ligesom alle andre være med til at sikre, at dyr får det så godt som overhovedet muligt, også hvis vi ser det ud fra et landbrugsmæssigt synspunkt. Jeg er da ikke i tvivl om, at landmænd gør det godt, men så vil jeg gerne spørge: Er det egentlig landmænd, vi har i dag? Er det ikke fabrikanter? Når jeg selv har besøgt en, jeg har set med mine egne øjne – man ser en tv-udsendelse om svineproduktion, og det skal være større og større og mere og mere computerstyret og det hele – så tænker jeg: Er han egentlig landmand, eller er der to, der skal passe det hele, er han ikke fabrikant?

Det var dejligt at høre for nylig om landmænd, der er parat til at gå alternative veje. Her kan jeg skyde ind, at derfor er forskning jo også nødvendig, så at man finder ud af, at man ikke nødvendigvis behøver at bruge det, man bruger i dag, men at der er alternativer, som også kan forrente sig. En landmand mente, at han kunne gøre sig gældende på det engelske marked også prismæssigt. Jamen er det ikke den vej, vi skal gå? Og når vi taler om landmænd som nogle, der virkelig er ansvarlige for deres dyr og holder af dem, så er jeg sikker på, at det er hundrede procent rigtigt. Derfor er det altså igen spørgsmålet, om det faktisk er landmænd, vi er ved at få. Og det gælder køernes forhold, det gælder grisenes forhold, det gælder hønsene.

Alle er jo enige om, tror jeg, at dette med bure ikke er godt. Der er selvfølgelig nogle, der siger, at hvis hønsene ikke er i de bure, så har de det elendigt og forfærdelig dårligt, så bliver de hakket ihjel. Og vi har også haft diskussionen herinde i årevis. I 1970'erne diskuterede vi æglægningsbure, og EF var med i det. Jamen skulle vi så ikke også fra Danmarks side være med til at lægge pres på EF, så at vi får nogle acceptable produktionsforhold? Jeg mener faktisk, at Danmark skal gå foran og lægge pres på EF og sige: Det er det, vi vil.

Det er rigtigt, som det er sagt, at hvis vi bare forbyder alting herhjemme uden at sikre, at det, vi får ind i landet, er fabrikeret på en bedre måde, så er det ikke væsentligt bedre, jo, for danske, men ikke for udenlandske dyr. Det er den rigtige argumentation, men vi kan bare ikke blive ved med at leve på den. Det har vi gjort i 1970'erne, det gør vi i 1980'erne, og det fortsætter vi måske med i lang tid fremover.

Derfor synes jeg, der er noget realistisk i SF's idé om, at man sætter en eller anden periode på, hvori man forsøger at få det afviklet. Det kan godt være, at det ikke skal stå direkte i det endelige forslag, men i hvert fald må ministeren på en eller anden måde kunne tilkendegive, at man ønsker at få det afviklet. Men det kræver altså, at man samtidig finder frem til de bedste produktionsmetoder.

Jeg synes også, at man, når man ser på landbrugsproduktion, skal tænke på, at hvis man går over gevind i sin produktion, så det bliver mere og mere uetisk, så kommer mange måske til den konklusion, at de slet ikke vil spise tingene, at de væmmes ved at spise svinekød og måske også ved at spise æg osv. Og så kan det jo få en anden konsekvens for landmanden.

Nu handler det ikke bare om husdyr. Det gælder jo alle dyr, hunde og katte er nævnt. Jeg skal sige til hr. Knud Lind, at Kristeligt Folkeparti om ganske få dage er klar til at aflevere et lovforslag om politiets ret til at aflive hunde og om, at hunde skal føres i snor, så man får lejlighed til at diskutere det i Folketinget inden ret længe.

Der er noget galt i vores forhold til hunde og katte, det er der ingen tvivl om. Det er ikke dyr, der er beregnet til at være i naturen. De er beregnet til at knytte sig til mennesker.

Hvis mennesker ikke tager sig af deres dyr eller tager dem til sig for at stive sig af, det gælder de store hunde, og de tager katte til sig for at have dem at lege med i sommerferien, og så er de ellers uinteressante, ja, så får vi nogle problemer.

Vi ved, at der er dyreværnsforeninger, og Kattens Værn har gjort et umådeligt stort og dygtigt stykke arbejde, men det koster penge, og det kan være svært at gøre det fuldt ud. Derfor synes vi, det er godt, hvis kommunerne får en vis forpligtelse til at bakke op, så man virkelig får gjort noget ved problemet.

[Inger Stilling Pedersen]

At mærke alle hunde og katte er måske en god idé, også set fra hundens synspunkt og ejers synspunkt, og det vil vi godt være med til at diskutere. Jeg mener personlig, at det ikke var så dårligt, om man fik det gennemført.

Det, vi gerne vil, er at give dyrene optimale forhold og gode forhold. Men det er bare ikke rigtigt at sige, at alle mennesker behandler dyr godt, for det gør de ikke. De burde gøre det. Det er heller ikke alle, der behandler mennesker godt. Det burde de også. Men dyr er ofte ikke i stand til at forsvare sig – vi kalder dem umælen-de – eller sige noget. De kan måske højst bide fra sig eller kradse; ellers må de finde sig i den behandling, vi giver dem.

Det er rigtigt, som en ordfører sagde, at vi som et folk også måles på, hvordan vi behandler vores dyr. Og det er også rigtigt, at langt, langt den største del af Danmarks befolkning er indstillet på, at dyrene skal have det godt. Derfor håber jeg, at den nye dyreværnslov må leve op til de intentioner, ministeren har. Så må vi i udvalget se på de enkelte dyr og se på, om de intentioner passer med den måde, vi i dag behandler vores dyr, de forskellige grupper og arter, på.

Der er også et spørgsmål om, hvor meget man skal gøre ved dyr, om de kan få lov at være, som de er fra naturens hånd eller man skal lave om på dem, fordi vi synes det er bedre. Jeg personlig kan ikke se nogen som helst grund til, at man skal lave halerne eller andre ting om. Der er ikke nogen, der kan komme med forklaringer på, at det kan være godt for forskellige ting. Hvorvidt vi skal forbyde det, kunne jeg godt forestille mig at vi opnår nordisk enighed om. Jeg mener, at det er nogle af de ting, vi skal drøfte.

Jeg kunne selvfølgelig komme ind på andre ting, tilsyn og meget, meget andet.

Jeg skal dog lige huske at sige, at med hensyn til vilde dyr, altså nogle, som kan være farlige, synes jeg simpelt hen, at vi skal have et forbud mod at holde slanger og alle andre dyr, som kan være en trussel mod andre, og som man ikke selv har styr på. Det må være en naturlig ting. Om mennesker må have dem af specielle grunde eller i hvor stort omfang de skal være i zoologiske haver og lignende, kan man også se på.

Vi må have nogle regler. Det nytter ikke med tillid alene. Vi må have en lille smule kontrol med tingene, selv om det ville være et ideelt

samfund, hvis vi kunne vise hinanden hundrede procent tillid.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Ja, nu er det jo ikke min opgave at takke fru Inger Stilling Pedersen for alle de positive bemærkninger om SF's lovforslag. Men der er én ting, jeg godt vil spørge fru Inger Stilling Pedersen om.

Justitsministeren har jo skrevet i lovforslagets § 32, at dyreforsøgslovens revisionsbestemmelse ophæves. Det vil sige, at ministeren – som det også fremgår af bemærkningerne – ikke har den opfattelse, at der herefter er behov for nogen ændringer i dyreforsøgsloven. Jeg vil gerne spørge fru Inger Stilling Pedersen, om det også er hendes opfattelse.

For den sags skyld går spørgsmålet også til de andre ordførere. Jeg forstår godt, at der er nogle, der har overset det. Reelt er det her jo ikke bare et forslag til dyreværnslov. Det er faktisk også et forslag til lov om ændring af lov om dyreforsøg.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Nej, Kristeligt Folkeparti mener, at der absolut er grund til at se på dyreforsøgsloven, og jeg har også sagt, at vi ikke stemmer for regeringens forslag, som det ligger her. Det, jeg vil mene er realistisk, er, at vi får et forslag frem, som jeg håber at mange vil stemme for.

Henning Nielsen (S):

Jeg er meget glad for, at vi har haft landbrugsministeren her i salen hele eftermiddagen. Det varer jo ikke så lang tid, inden landbrugsministeren kommer med nogle forslag til et bæredygtigt landbrug.

Der skal ingen tvivl være om – det kan landbrugsministeren godt få at vide her i dag – at vi i Socialdemokratiet anser dyrevelfærd for at være en vigtig del af et bæredygtigt landbrug. Som mit partis ordfører, hr. Erling Christensen, allerede har været inde på det, skal der ske væsentlige forbedringer af det lovforslag, der her er fremsat af justitsministeren, inden Socialdemokratiet kan tilslutte sig det. Hvis vi får disse forbedringer, vil Danmark helt automatisk komme i forhjulet i stedet for at være i baghjulet,

[Henning Nielsen]

når det gælder det internationale samarbejde på området. Socialdemokratiet hilser velkommen, at det også kan indgå i landbrugsministerens overvejelser, når han engang skal fremsætte sit forslag til et bæredygtigt landbrug her i Folketinget.

Jeg har en enkelt indvending mod justitsministerens forslag. Det drejer sig om det socialdemokratiske beslutningsforslag fra foråret, hvor Folketinget jo vedtog, at der skulle fremsættes lovforslag om vildtopdræt og -udsætning. Det har justitsministeren ment at man kunne klare i det foreliggende forslag, og hvis jeg læser det rigtigt, skulle det være i § 9, stk. 3, hvorefter justitsministeren kan fastsætte regler om forbud mod udsætning af opdrættede dyr, der vanskeligt kan klare sig i naturen.

Ja, det er selvfølgelig rigtigt, men det, der står i det socialdemokratiske beslutningsforslag, var da langt mere vidtrækkende, og jeg vil foreslå, at man lader landbrugsministeren tage sig af denne meget specifikke opgave, som også har landbrugets interesse.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Fru Margrete Auken som ordfører for forslagsstillerne vedrørende lovforslag nr. L 46 angående forslag til dyreværnslov.

Margrete Auken (SF):

Jeg vil gerne først takke ordførerne. De bekræftede næsten alle sammen noget fantastisk positivt, som jeg synes det er værd at holde fast i, nemlig at der er meget få mennesker – og ingen i Folketinget – der vil forsvare, at man ikke skulle behandle dyrene ordentligt.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi gør os klart, at det er en almindelig holdning hos folk, for ellers ville vi også have en anden debat. Man kan være ude på steder, hvor man synes dyrene har det skrækkeligt, og når man så møder dyreejeren, forsvarer han ikke det, han gør, men siger, at dyrene har det godt. Jeg har altid taget det som en meget opmuntrende holdning, for det siger noget om, at den kynisme, som giver sig udtryk i, at man går med til, at de ikke har det godt, heldigvis ikke er til stede.

Noget andet er så, at man, hvis man får skabt et tillidsfuldt forhold, godt kan komme ud for – og det kan både være hos landmændene og andre steder – at de alligevel ikke synes, dyrene har det godt nok, og at de gerne vil være med til

at give dem bedre vilkår. Men det er herligt, at vi aldrig møder et forsvar for, at man har lov til at behandle dyrene dårligere.

Jeg synes også, det er vigtigt, at vi holder fast ved, at dyrene i modsætning til mennesker ikke har mulighed for at svare igen og gøre sig gældende, for at rette ryggen og overtage ansvaret og alt det, vi siger om mennesker. Dyr er – i hvert fald, hvor det drejer sig om husdyr og kæledyr – fuldstændig prisgivet os, og det betyder, at vi har det fulde ansvar. Vi har ingen rettigheder; vi har kun pligter, når det gælder dyr. Det vil jeg gerne overordnet slå fast, og jeg håber ikke, at nogen herinde, når det kommer til stykket, er uenig med mig i det.

I øvrigt opdager jeg til min forbløffelse pludselig, at vi også skal diskutere dyreforsøg i dag. Jeg synes godt, ministeren kunne have fortalt os i overskriften til forslaget, at dette her også indeholder forslag om en ændring af dyreforsøgsloven. Men nu forstår jeg, at vi er nogle stykker herinde, der vil tage fat på det ved anden lejlighed, så det er en smutter, at man nede i fodenden af et lovforslag lige ophæver dyreforsøgslovens revisionsparagraf.

Nu har vi haft denne revisionsparagraf til udsættelse her i Folketinget 2 år, og vi har sådan linet op til at skulle diskutere dyreforsøg, og så kommer justitsministeren med et forslag om dyreværn, hvor der står nede i fodenden, at ved samme lejlighed ophæves revisionsbestemmelsen af dyreforsøgsloven – det var den revision! Jeg kan forsikre ministeren, at han ikke skal gå glip af en god debat om dyreforsøg.

Når jeg nævner dem her, er det også, fordi der, når det drejer sig om dyreforsøg, meget hurtigt sker et skred i holdningen. Når man kommer i det moralske dilemma, man kan komme i dér, hvor dyrs og menneskers velfærd næsten kommer til at stride mod hinanden, sker der det, som flere af ordførerne herinde også beskrev det, at så snart vi kommer fra det helt overordnede principielle og til det konkrete, kan de mest snuskede, kommercielle og karriremæssige motiver få lov til at dominere totalt, når vi skal vurdere dyreforsøg. Det er noget af det, som SF vil tage fat på, når vi nu bliver nødt til at lave vores eget revisionsforslag til dyreforsøgsloven, efter at ministeren har afskåret sig selv fra at gøre det med den forelagte behændighed.

[Margrete Auken]

Vi er også enige om, så vidt jeg kan høre på denne debat, at den forskning, der foregår i dyrs velfærd, skal styrkes, og vi er også enige om, at vi ikke kan blive meget konkrete, fordi det vil binde os utidigt. I SF's forslag begynder vi heller ikke at foreskrive, hvor store stalde skal være, hvor store bure skal være, osv. Vi ved som sagt godt, at der foregår denne forskning hele tiden. De ting, vi konkret har foreslået, er noget, som der blandt adfærdsforskerne stort set er enighed om. Man kan komme længere med, hvordan man kan forbedre forholdene, men det, der skal stoppes, er der enighed om skal stoppes. Der var i forrige uge en foredragsrække eller et kursus på Landbohøjskolen, hvor Akademiet for de Tekniske Videnskaber fremlagde deres resultater, og det var nogenlunde samstemmende en opbakning af de synspunkter, som både Socialistisk Folkeparti og dyreværnsorganisationerne har gjort sig til talsmænd for.

Det, man kan være bange for, er, at hvis vi ikke præciserer noget mere i loven, sker der ingen verdens ting. Ministeren sagde gribende her i starten, at det ikke var godt at give Dyreværnsrådet nogen kompetence, fordi de ikke havde noget ansvar, og det kunne jeg have været enig med ministeren i, hvis han havde givet Folketinget lejlighed til at påtage sig ansvar og kompetence, men tværtimod forsøger ministeren efter bedste evne at sikre sig, at Folketinget ikke skal rodes ind i denne sag, men at ministeren skal udstyres med samtlige bemyndigelser, og så er det altså ministeren, der skal gøre det.

Når man så spørger, hvem der skal rådgive ministeren, siger ministeren: Ja, jeg har jo sådan nogle gode rådgivere i forvejen. Der er f.eks. Det Veterinære Sundhedsråd. Det er dem, der, så vidt jeg kan se på høringssvarene, ikke synes, man behøver at ændre formålsparagraffen. Jeg kan tage fejl, for vi har først fået høringssvarene sent. Justitsministeriet sørger jo ikke for, at vi er oversfynede – de har ligget der længe. Men jeg mener, det var Det Veterinære Sundhedsråd, der har sagt, at vi godt kunne beholde den gamle formålsparagraf.

Jeg ved heller ikke, hvem det er, der rådgiver ministeren, når han gør, som vi fik beskrevet – om det nu er justitsministeren eller landbrugsministeren, jeg skal efter her, og som vi havde fat i før med EF – hvor det jo altså viser sig, at man lægger sig på bagsmækken i stedet for at

prøve at være nogle af dem, der gør noget aktivt for at skubbe sagen i den rigtige retning. Jeg regner med at få gode og kvalificerede svar.

Men jeg kan forsikre, at når vi har sat Dyreværnsrådet ind, som også var foreslået i den grønne betænkning, så er det da, fordi vi skal have et ordentligt check på en kompetent opfølgning af den bemyndigelseslov, som også vi i vores forslag går ind for. Vi har ikke tænkt os at udfylde alle rammerne. Vi siger, der skal være en løbende opfølgning både i forhold til den europæiske konvention og i forhold til EF, og derfor vil vi altså gerne lave et ganske stærkt organ. Jeg ved, at når dyreværnsorganisationerne i sin tid støttede den samlede betænkning, skyldtes det, at Dyreværnsrådet var i det. Der var jo mange af os, der kritiserede dyreværnsorganisationerne for at lave et alt for slattent bidrag til betænkningen, og de forsvarede sig dengang med, at man med dette Dyreværnsråd kunne få en ordentlig opfølgning. Derfor fik justitsministeren dengang et nogenlunde brugbart udspil, som han imidlertid valgte at lade være med at bruge og i stedet for lytte til den ene part, hvad vi jo også kan se på høringssvarene at han stort set har gjort. Der er én side af vort samfund, som har en betragtelig større indflydelse end en anden på, hvordan det skal gå med dyrene, og det er altså ikke dyrenes fremmeste talsmænd, der har fået den stærke indflydelse. Det kan vi se på ministerens forslag – der er så at sige ingen restriktioner.

Men jeg vil gerne spørge ministeren, om det kun er ministeren, der må tage initiativ. Når han afviser, at SF's forslag kan bruges, simpelt hen fordi de er konkrete, hvem må så have lov til at lave konkrete forslag andre end ministeren? Og han gør det så ikke, konstaterer vi.

Der er en enkelt ting, som har undret mig meget. Hvorfor må ordet »sundhed« ikke stå i § 2? Jeg forstår, at også Landbrugsministeriet har sagt, det ikke må stå der. Men både Landbrugsrådet og Husmandsforeningerne har dog sagt, at det skal stå der. Det er faktisk en god idé at have det stående der. Professor Willeberg understregede på konferencen ude på Landbohøjskolen, at sundheden er en god parameter. Man kan faktisk se noget om, hvordan dyr har det, hvis de overlever det, man gør ved dem. Det er af betydning, hvis man introducerer produktionsformer, hvor dyrenes dødelighed vokser betydeligt – nu ved jeg godt, at dyr såvel

[Margrete Auken]

som mennesker har en dødelighed på 100 – men altså hvis døden indfinder sig for hurtigt, og det gør den. Hvis landbrugsministeren og justitsministeren så de kurver, der var på dyrenes overlevelse af den behandling, de fik, tror jeg, de ville forstå, at ordet sundhed bør indsættes som en god parameter. Og jeg vil bede ministeren forklare, hvorfor sundhed ikke må indgå i beskrivelsen af dyrs velfærd. For det er helt tydeligt, at det er noget, man har besluttet sig til at det ikke måtte. Det kan vi se af det forslag, vi har nu.

Når Danmark bør være i spidsen for dyrebehandling i EF, i Europa og gerne længere ud, er det selvfølgelig, fordi vi skal være os selv bekendt. Det synes jeg i øvrigt er noget, vi skal holde fast alle steder: når vi skal behandle dyrene ordentligt, er det, fordi vi skal ville være os selv bekendt. Det skulle gerne være sådan, at vi var værd at leve sammen med, og at det ikke er lige meget, om vi var der. Og når vi nu skal ud og gøre noget her for at være os selv bekendt, kan jeg føje til, at det altså heller ikke behøver at blive en økonomisk belastning. Men selv om det blev det, ville jeg stadig væk gå ind for det.

Jeg tror, det ville være utrolig klogt af dansk landbrug, om de denne gang havde ørerne ude i tide og sagde: Hvordan kan vi komme i spidsen for den strømning, som jo går over hele verden og ikke mindst i Europa for bedre landbrug, for bedre produktionsforhold? Økologisk landbrug er jo blevet en kolossal afsætningsmulighed i Vesttyskland. Hvem forpassede den chance med glans? Danmark! Det, der kunne være blevet en niche i europæisk sammenhæng, var jo blevet en ladeport for dansk landbrug.

Nu har vi en chance for at komme ind og sige: Vi er dem, der ligger i spidsen, når det gælder behandlingen af vores dyr. De dyr, som man kan få fra Danmark, har ikke bismag af dyrplageri. Jeg er overbevist om, at det også vil blive en god forretning. Jeg tror, at det vesttyske marked f.eks. vil blive et godt marked, men jeg tror også, at vi kan komme af sted med det andre steder, hvis man er lidt stolt af det, man gør.

Det skulle gerne en gang imellem være danskens vej til ros og magt og ikke bare til plidderpludder-pladder-forskrækkelser nede bagi, vi så i det internationale samarbejde. Og her var en glimrende lejlighed, som man måske kunne få noget økonomisk trivsel ud af.

Hermed har jeg sagt, at jeg ikke er imponeret af den måde, hvorpå man har ageret i EF, men jeg regner med, at landbrugsministeren eller justitsministeren forklarer, hvad det var for en svipser her i sommer, der gjorde, at man ikke protesterede over, at minimumskraverne til behandling af svin blev fjernet, men overlod det til Kommissionen og Vesttyskland at protestere.

Vi har stillet nogle andre forslag, som næsten ikke er blevet diskuteret i dag. Jeg er faktisk lidt ked af, at vi ikke har talt lidt mere om, hvad vi skal gøre ved de hjemløse katte.

Jeg kan forstå, at vi nok skal få et forslag igennem om, at der skal være forbud mod halekupering af hunde – det kan jeg høre. Jeg tror såmænd også, at vi kan få gennemført en registrering af hundene. Det er der god opbakning til rundt omkring. Jeg forstår ikke rigtig, at justitsministeren er imod det.

Der er problemer med kattene. Hvad dem angår, har vi i Socialistisk Folkeparti faktisk gjort det, at vi modererede betænkningens forslag. Betænkningen spillede ud med, at man skulle have tvangstatovering af alle huskatte. Vi mente ikke, det var en hensigtsmæssig måde at gøre det på; det ville give så mange problemer, fordi der var undtagelsesbestemmelser i forhold til landbruget, og hvad ved jeg.

Derfor foreslog vi, at man kunne vende bestemmelsen om og sige, at øremærkede og registrerede katte ikke må aflives uden ejerens tilladelse. Det er en beskyttelse af katteejerne, der kan sikre sig, at deres katte bliver behandlet ordentligt. Det kunne man koble sammen med en kommunal forpligtelse til at gøre noget for de mange herreløse katte, som jeg synes er en god idé. Der er faktisk kommuner her i landet, der gør det – jeg tror, der er ca. 100 kommuner, der gør noget for det – og de mange herreløse katte er et meget stort dyreværnsproblem. Men vi skal også have de herreløse katte; hvis de i øvrigt har det godt og der ikke er for mange af dem, er det godt for en kommune at have dem. Det er noget af det eneste, som rotter og mus ikke bliver resistente over for, og derfor bør man have en nogenlunde velplejet bestand af herreløse katte, men der bør gøres noget mere for dem, og jeg synes også, at det bør interessere Folketinget, hvordan vi kommer af sted med det, så vi ikke overlader det fuldstændig til kommunerne.

[Margrete Auken]

Endelig synes jeg også, at vi i udvalget bør diskutere det forslag, vi har stillet, og hvor vi har fulgt Det Dyreetiske Råd om afvikling af rævefarmene. Det er meget svært at forsvare, at man har ræve på den måde. Jeg synes i øvrigt også, at det klæder os godt, når vi går ud og diskuterer internationale bestemmelser om fangst af dyr, at vi så har en lille smule orden i egen baghave, så vi har været moderate. Jeg kan godt sige, at jeg personlig gerne ville være gået længere, men jeg har sagt o.k., vi følger denne indstilling, og der er ikke argumenteret for, at man kan have ræve i farme på den måde, ergo bør vi stoppe det.

Tilsvarende gælder farmning af harer. Jeg forstår i øvrigt ikke, hvorfor der ikke i justitsministerens forslag – men det har jo også både hr. Ole Espersen og hr. Henning Nielsen været mere eller mindre inde på – er en bestemmelse om, at vi i hvert fald ikke eksporterer dyr til lande, hvor de har jagtformer, som er vildt forældede i vores land. I forvejen synes jeg, det er smaddertarveligt at sende så forhultede dyr af sted, at man nærmest skal stå og sige bøh til dem for at få dem til at flytte sig fra de mennesker, der vil skyde på dem bagefter. Man har næsten fornemmelsen af, at jægeren skal stå og baske fasanen af bøssen, for at han overhovedet kan komme til at skyde den. Men det er ikke en måde at drive jagt på, det er uanstændigt, og jeg ved, at jægerne også er enormt flove over, at Danmark deltager i den slags. Men vi bør i hvert fald lave den begrænsning, så også det mener jeg vi bør have stærkt ind i det.

Til sidst skal jeg lige sige, at vi håber, ministeren giver sig tid til et ordentligt udvalgsarbejde – giver sig tid til at svare på vores spørgsmål og ikke prøver på at jage sagen igennem, for nok er det en sag, der har været på bordet længe, men den har ikke været på vores bord i ret lang tid. Det havde vi kunnet klage over, hvis ministeren havde fremlagt den for et år siden.

(Kort bemærkning).

Rønholt (KF):

Det, der kalder mig på talerstolen, er fru Margrete Aukens særdeles overbærende måde at beskrive, hvad dansk landbrug burde have gjort for at opnå et stort marked bl.a. i Vesttyskland.

Nu synes jeg, at fru Margrete Auken og hendes parti i årtier har prøvet at belære os om,

hvordan de planøkonomiske modeller i Østeuropa kunne bringe lykke til mange mennesker. Her sidst hørte vi, hvordan markedet for økologisk jordbrug gik som varmt brød i Vesttyskland, og at det var et marked, som dansk landbrug var gået glip af. Nu kunne fru Margrete Auken jo have meldt sig til den konference, der var på Landbohøjskolen i forrige uge – vi, der var der, så ikke fru Margrete Auken – for dér fik vi meget nøje beskrevet, hvorledes økonomien var i økologisk jordbrug, og uden planøkonomi var der ikke nogen økonomi i det. Det skulle altså hjælpes på vej, før der var et marked. Derfor synes jeg, det er nok så flot her at komme og belære Folketinget om, hvordan dansk landbrug burde have båret sig ad. Man burde måske sige til fru Margrete Auken, at kunne hun finde en eller anden forsøgsvært, som på hendes anvisninger kunne give lidt anskuelsesundervisning, ville fru Margrete Auken gøre Folketinget en stor tjeneste.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det er lidt træls at skulle belære et nogenlunde oplyst menneske som hr. Rønholt om, hvad SF's holdning har været til Østeuropa.

Men lad os så sige det igen, skønt jeg ved, at det ikke trænger ind, fordi det passer hr. Rønholt bedst at tænke med fordommene, og hovedet er såmænd heller ikke så meget bevendt, men selv et svagt hoved er bedre end fordomme.

SF har faktisk været i konstant spektakel med Østeuropa – det er faktisk baggrunden for vores tilblivelse. Vi var også de eneste, der var lidt aktive – hr. Rønholt var også med – da vi var i DDR, hvor hr. Rønholt sad i bussen, da SF og en enkelt socialdemokrat var henne og besøge de frække. Det syntes også hr. Rønholt var lidt frækt. Man skal behandle sine værter ordentligt. Det er to år siden. Det var dengang.

Lad mig så lige sige noget om planøkonomi. Tænk, hvis vi nu indførte markedsøkonomi inden for landbruget! Står hr. Rønholt og foreslår, at vi skal til at indføre markedsøkonomi inden for landbruget? Det synes jeg er en god idé. Jeg tror også, det ville hjælpe det økologiske landbrug, hvis man begyndte at se lidt på de subsidier, man forsyner det øvrige landbrug med.

[Margrete Auken]

Jeg tror, at et af de problemer, vi har med USA, skyldes, at vi ikke rigtig er tilbøjelige til at lave markedsøkonomi inden for landbruget, og jeg tror også, at landbrugsministeren vil være yderst beklemt, hvis han nu får et pålæg fra Folketinget om, at vi skal til at have markedsøkonomi inden for landbruget.

Det, jeg gerne vil agitere for, er, at vi får nogle økonomiske parametre, der også kan måle den miljømæssige gældsætning. Det ved jeg at hr. Rønholts regering i hvert fald i princippet støtter, og jeg tror, at det ville begynde at hjælpe, hvis vi også fik det inddraget.

I øvrigt beklager jeg, at jeg ikke var til den konference, men der var en EF-debat her, jeg ikke kunne gå fra.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg vil gerne stille hr. Rønholt et meget konkret spørgsmål: Hvornår har Socialistisk Folkeparti her eller andre steder oplyst om planøkonomiens velsignelser i Østeuropa? Jeg vil være taknemlig for bare ét lille bitte, bitte, bitte eksempel. Bare ét eneste lille eksempel, så skal hr. Rønholt få tilgivelse for sin meget, meget primitive form for antikommunisme, han overfører på et parti, der altid har protesteret mod, hvad der foregik i Østeuropa.

Må jeg endvidere spørge hr. Rønholt, om hans sidste bemærkning om, at uden planøkonomi var der ingen økonomi i denne økologiske driftsform, skulle forstås som en generel protest mod planøkonomi inden for landbrugssektoren, eller om det bare var en protest mod planøkonomi, når det drejede sig om økologisk landbrug. For hvis det var en generel protest mod planøkonomi inden for landbrugssektoren, vil jeg bede hr. Rønholt forklare mig, hvordan det så kan være, at GATT-forhandlingerne i Uruguay-runden ikke er gået i orden for længe siden.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg skal ikke blande mig i SF's afsked med sit moderparti i Østeuropa eller med planøkonomien, idet det jo ikke har ret meget med dyreværnsloven at gøre, men jeg skal dog lige kommentere SF's dyreværnslovsforslag, da jeg ikke fik gjort det før. Jeg synes, SF har gjort et ud-

mærket stykke arbejde, men jeg må dog sige, at der er visse ting, som jeg ikke er helt tilfreds med. Der er også noget, jeg måske kunne få en opklaring på af fru Margrete Auken. Der står i § 17, stk. 3: Der foretages mindst ét årligt dyrlægetilsyn af ethvert erhvervsmæssigt dyrehold.

I den landbrugskommune, hvor jeg bor, har man udgifter til dyrlægeregning på mindst 1.000 kr. om måneden. Der kommer hele tiden noget, og derfor kunne det, der foreslås her, måske godt virke en lille smule overflødig.

Endvidere har jeg en kommentar til fru Margrete Auken vedrørende § 14, stk. 1., hvori det hedder, at dyr ikke må dresseres eller bruges til fremvisning, cirkusforestillinger, filmoptagelser eller lignende. Hvad dette angår, forekommer det mig, at i hvert fald det sidste, altså filmoptagelser, nok måtte kunne tillades – jeg synes, det er at gå lovlig vidt at forbyde det.

Men i øvrigt vil jeg gerne sige, at det, der har skuffet mig mest i dag, faktisk er at høre Det Radikale Venstres hårdnakkede accept af disse rituelle slagtninger, for i realiteten er det dyrlageri.

(Kort bemærkning).

Rønholt (KF):

Hr. Leif Hermann stillede mig det spørgsmål, om jeg kunne påvise, hvornår SF havde stillet forslag om planøkonomiske modeller, og om jeg i øvrigt kunne referere til, hvornår SF havde henvist til det planøkonomiske paradis i Østeuropa.

Til det kan jeg sige, at Socialistisk Folkeparti vel pr. definition er et socialistisk parti. Et socialistisk parti som SF har jo aldrig fornægtet, at de går ind for statsovertagelse og statsproduktion. Og dér, hvor statsmonopoler udbyder varer, foregår det aldrig. Jeg har aldrig set statsmonopoler producere til markedet; det er altid planøkonomi. Det er vel egentlig henvisning nok.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Leif Hermann for en kort bemærkning. I øvrigt erindrer jeg om, at Folketinget i øjeblikket debatterer to dyreværnslovsforslag.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg skal holde mig formandens opfordring

[Leif Hermann]

efterrettelig ved at sige, at det har hr. Rønholt fuldstændig ret i, hvis man argumenterer på følgende måde: »En sten kan ikke flyve. Morlille kan ikke flyve. Ergo er morlille en sten.«

Formanden:

Så giver jeg ordet til justitsministeren for nogle bemærkninger om dyreværnslovsforslagene.

Justitsministeren (Engell):

Jeg vil gerne sige tak for de mange givtige og positive indlæg, der har været under førstebehandlingen af lovforslag nr. L 48 – også de kritiske indlæg. Jeg mener at kunne konstatere efter førstebehandlingen, at der tegner sig et klart flertal for alle hovedelementerne i det forslag, som jeg har fremsat, og det hilser jeg med tilfredshed. Jeg ser gerne, at vi under de videre forhandlinger når frem til en bredere tilslutning til vedtagelsen af en dyreværnslov, men er glad for ikke mindst, at Fremskridspartiet og CD her ved førstebehandlingen har markeret en så klar tilslutning til alle hovedelementerne i regeringens lovforslag; det synes jeg er et godt udgangspunkt.

Som debatten har vist, er der jo blandt alle Tingets medlemmer en stor interesse og et levende engagement, når vi drøfter vores forhold til dyr, og hvordan vi bedst muligt lovgivningsmæssigt søger at sikre os, at dyr behandles, hvis jeg må sige det sådan, på en menneskelig måde. Det er vores forpligtelse at sikre, at dyr behandles forsvarligt, og at vi ad lovgivningens vej åbner mulighed for at skride ind over for mennesker, som ikke lever op til disse forpligtelser. Jeg er glad for de mange indlæg, der har været, og jeg er sikker på, at vi under den videre behandling nu først i Folketingets Retsudvalg vil kunne opnå enighed om at sikre dyrs velfærd; mere end på andre områder burde der inden for dette område kunne opnås en bred politisk tilslutning.

Jeg vil også gerne forsikre, at jeg vil gøre mit yderste for at besvare de spørgsmål, der måtte komme fra Retsudvalget. Jeg tror det var fru Inger Stilling Pedersen, der stillede mig det direkte spørgsmål, om vi var indstillet på en hurtig gennemførelse og en hurtig udmøntning af de konstruktive forslag, der allerede foreligger nu, og som indgår i lovforslaget. Det vil jeg gerne medvirke til, ligesom jeg også meget gerne vil

stile imod, at vi så vidt muligt kan få en ikrafttræden allerede den 1. januar i det kommende år, men det må de videre forhandlinger vise om er muligt.

Hr. Erling Christensens indlæg havde et par væsentlige synspunkter, som jeg gerne vil kommentere. Det ene var, at hr. Erling Christensen sagde, at det måtte være en klar forudsætning, at der var en række konkrete forbedringer af dyrs vilkår i lovforslaget.

Dertil må jeg sige, at hvis hr. Erling Christensen havde sat sig endnu grundigere ind i alle lovforslagets enkeltelementer, end jeg ved hr. Erling Christensen har gjort, ville han vide, at regeringens forslag til fulde lever op til det krav, som hr. Erling Christensen har stillet.

Når det gælder antallet af bemyndigelser, var både hr. Erling Christensen og også andre ordførere kritiske og stillede spørgsmål hertil; det vil jeg gerne vende tilbage til.

Hr. Leif Hermann havde nogle generelle synspunkter for så vidt angår landbruget. Jeg syntes, at SF også på dette område, når vi taler landbrug, har en alt for negativ holdning. Man overser, at danske landmænd rent faktisk ikke alene lever af, men også lever sammen med deres dyr, og ingen har en større interesse end landmændene i dyrenes velfærd. Jeg har da også både i høringstilkendegivelser og under de drøftelser, der har været i Dyreværnsudvalget, oplevet en positiv tilslutning til mange af de initiativer, der ligger på dyreværnsområdet, men jeg må så også understrege, at det er vigtigt, at de forbedringer, vi gennemfører, bygger på et tilstrækkelig velbelyst videnskabeligt grundlag. Det må dog være en forudsætning, på samme vis som den europæiske dimension og muligheden for, at der gennemføres overgangsordninger i forbindelse med de øgede krav, der vil blive stillet til landbruget, også respekteres.

Hr. Knud Lind synes jeg havde et positivt indlæg – der var forskellige enkeltspørgsmål, som jeg gerne vil vende tilbage til – og det samme gælder hr. Nør Christensen, som jeg også vil takke for et solidt og konstruktivt bidrag.

Hr. Nør Christensen stillede mig det direkte spørgsmål, at når dyreværnsorganisationerne skulle have lejlighed til at udtale sig, om det så ikke også gjaldt for Folketingets Retsudvalg. Hertil er alene at sige, at når det gælder udstedelsen af bekendtgørelser og cirkulærer ved dette lovforslag og hele det administrative ar-

[Justitsministeren]

bejde derved, vil det selvfølgelig hvile på de samme præmisser som for andre lovgivningsområder, og det vil sige, at det må være et ministeransvar – et ansvar, som enhver minister, også justitsministeren, udøver over for Folketinget og i denne sag over for Folketingets Retsudvalg.

Fru Inger Stilling Pedersen havde også en række forskellige synspunkter. Jeg skal nøjes med at kommentere et par enkelte.

For det første det, der vedrører hunde og katte og kommunernes pligt i forhold til obligatoriske ordninger. Her er det vel først og fremmest i forhold til kattene. Jeg har noteret mig, at en række kommuner rent faktisk i dag allerede har sådanne ordninger, og efter min opfattelse er det et område, der decideret egner sig til, at man lokalt i de enkelte kommunalbestyrelser rejser spørgsmålet, om der skal gennemføres sådanne ordninger. Det vil jeg gerne tilskynde til. Det har jeg også til hensigt at anbefale over for Kommunernes Landsforening. Men det må være en beslutning, som decideret træffes lokalt.

Når det gælder spørgsmålet om en obligatorisk mærkningsordning for hunde og katte, som fru Inger Stilling Pedersen også var inde på, vil jeg sige, at det efter min opfattelse vil give et enormt bureaukrati. Kunne fru Inger Stilling Pedersen forestille sig et sådant register omfattende adresseændringer, ejerskifte, dødsfald for hunde og katte? Det CPR-register, der gælder for os andre her i landet, ville jo blive et lille foretagende i sammenligning med, hvilke krav der ville blive stillet til et sådant stort, omfattende register. Jeg tror simpelt hen, det vil blive for bureaukratisk.

Fru Inger Stilling Pedersen var også inde på spørgsmålet om halekupering, ligesom en række andre ordførere. Der skal jeg henvise til lovforslagets bemærkninger og også til det, fru Kirsten Lee var inde på. Jeg vil blot pege på, at der jo fra forskellig side blandt dem, der går ind for halekupering, tydeligt er understreget en risiko for at, hundene i det øjeblik, man ikke gennemfører halekupering, kan blive læderet, f.eks. under jagtudøvelse. Der er altså også et hensyn, der går den modsatte vej.

Hr. Henning Nielsen stillede mig også et spørgsmål i forbindelse med det socialdemokratiske beslutningsforslag i sin tid. Hertil er at sige, at de forhold, som ikke er dækket ved den-

ne lovgivning, vil der på en række områder komme supplerende lovgivning om. F.eks. har landbrugsministeren jo tilkendegivet, at der kommer et forslag med udgangspunkt i hjorteopdræt på et senere tidspunkt.

Man kan spørge, om der så er behov for lovgivning på andre områder for så vidt angår harer, fasaner og tilsvarende, og det er jo noget, der løbende må tages op til overvejelse, og denne lov udelukker ikke, at der på en række specialområder, også på andre ministerområder, kan komme en supplerende, mere detaljeret lovgivning.

Et af de centrale elementer i forbindelse med lovforslaget, som jo også har været genstand for betydelig debat, er forslaget om at oprette Det Dyreetiske Råd. I mine indledende betragtninger var jeg allerede inde på, hvorfor jeg ikke mener, at SF's model er hensigtsmæssig. Jeg vil også sige, at vi i Justitsministeriet for så vidt angår det behov, vi har for sagkyndig bistand ved udarbejdelse af bekendtgørelser, har et samarbejde med Veterinærdirektoratet og Det Veterinære Sundhedsråd. Den praksis vil kunne fortsætte i fremtiden. Den kan eventuelt udvides, sådan at bistand også indhentes fra andre særligt sagkyndige, f.eks. inden for specielle discipliner.

Så vil jeg også henvise til, at den hensigtsmæssige løsning, som vi lægger op til i regeringens lovforslag med oprettelsen af Det Dyreetiske Råd under Justitsministeriet i forbindelse med en nedlæggelse af Det Husdyretiske Råd under Landbrugsministeriet, betyder, at der bliver en adgang til at rådgive i disse dyreetiske spørgsmål. Der er også tale om, at lovforslaget giver en lovfæstet adgang til at høre bl.a. dyreværnsorganisationerne, inden der fastsættes administrative regler, på samme måde som organisationerne og rådet jo også vil have en adgang til selvstændigt, enten som råd eller som enkeltorganisationer, at rejse en række detailspørgsmål over for den til enhver tid siddende minister.

Spørgsmålet om bemyndigelser, som flere har været inde på, har naturligvis også interesseret mig meget, og det er et område, vi har brugt megen tid på i det lovforberedende arbejde. Hvis man ser på Dyreværnsudvalgets betænkning, finder man forklaringen på den model, som vi har valgt.

[Justitsministeren]

Baggrunden er, at Dyreværnsudvalget i sin indstilling i betænkningen tager udgangspunkt i den gældende dyreværnslovs § 16, hvorefter justitsministeren bl.a. kan fastsætte regler, som det hedder, om behandling af dyr i anden særlig retning.

Det var et punkt, som blev meget diskuteret i udvalgsarbejdet. Man fandt i udvalget, at denne bestemmelse var meget vidtgående i sin sproglige formulering. Den var også meget ubestemt, meget upræcis. Og man gjorde opmærksom på, at man derfor i praksis har forstået det således, at den kun giver hjemmel til mere vidtgående indgreb, hvis meget tungtvejende dyrehensyn gør det påkrævet.

Det var også på den baggrund, at udvalget foreslog – som jeg har accepteret i mit lovforslag – at der lægges op til mere detaljerede bemyndigelsesbestemmelser for at undgå uklarhed om, hvilke indgreb osv. der kan fastsættes mere specifikke regler om, og også for dermed at opnå et mere egnet redskab til at fastsætte administrative regler om dyreværnsspørgsmål.

Man kan altså sige, at langt de fleste af de nye bemyndigelsesbestemmelser, som indgår i lovforslaget, er præciseringer i forhold til den lov, som vi kender i dag. Det skal også ses i lyset af – som andre ordførere har været inde på – at vi i de kommende år må forudse, at der inden for det europæiske samarbejde i EF og Europa-Rådet vil blive vedtaget en række nye dyreværnsregler, som skal gennemføres i dansk ret, og som altså også bliver bestemmelser, der kommer til at gælde på dyreværnsområdet i Danmark. Derfor vil det alt andet lige være u hensigtsmæssigt, hvis de internationale regler i forbindelse med gennemførelsen i Danmark hver gang skal medføre formelle lovforslag i Folketinget. Det er et grundlæggende synspunkt.

Fru Margrete Auken spurgte i sine afsluttende bemærkninger om, hvorfor begrebet sundhed ikke var med i mit lovforslags § 2. Her vil jeg gerne henvise til, at regeringens forslag på det punkt er i fuld overensstemmelse med det forslag, som et enigt Dyreværnsudvalg har foreslået i betænkningen. Regeringens lovforslag er også indholdsmæssigt i overensstemmelse med artikel 3 i den europæiske konvention om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål. Endelig kan man vel også sige, at sundhed indirekte er med som et velfærdselement, idet

dyr efter lovforslagets, kan man sige, formålsparagraf skal beskyttes bedst muligt mod bl.a. smerte og lidelse. Men det er da et af de elementer, som jeg synes vi åbent og fordoms frit skal diskutere under det videre udvalgsarbejde.

Så har en del ordførere ikke uventet været inde på spørgsmålet om burhøns, der igennem årene har optaget dette Folketing i ganske betragtelig grad. Det fremgår jo af bemærkningerne til regeringens lovforslag, at vi ikke på nuværende tidspunkt mener, at der er grundlag for at ændre de gældende danske regler, der jo i øvrigt, som flere har været inde på, er strengere end EF-reglerne, idet de sikrer hver høne 600 cm², mens EF-reglerne kun stiller krav om 450 cm².

Lad mig så også bare føje til i marginen af den diskussion, vi har haft, at gennemførelsen af disse strengere danske regler rent faktisk har haft den virkning, at eksporten af danske æg praktisk taget er gået i stå, at vi i dag alene leverer til det danske hjemmemarked. Det siger jeg blot, fordi vore andre synspunkter – og herunder også drøftelsen af overgangsordninger – også må ses i dette lys.

Regeringens holdning skal ses på baggrund af, at et flertal i Dyreværnsudvalget ikke finder grundlag for at ændre reglerne på nuværende tidspunkt. De tre repræsentanter for dyrebekyttelsesforeningerne har givet udtryk for, at der allerede nu bør fastsættes en frist for afviklingen af æglægningsbure som produktionssystem, også selv om der ikke er udviklet konkurrencedygtige alternative systemer. Over for flertallet på 8 medlemmer står som sagt et mindretal på 3, landbrugets repræsentanter, som ikke finder grundlag for at opretholde strengere regler i Danmark, end der gælder i det øvrige EF. Her ønsker man en lempelse.

Vi har valgt i regeringens lovforslag at følge flertallets indstilling om ikke nu at ændre reglerne. Vi finder ikke at kunne følge dyrebekyttelsesrepræsentanternes indstilling om en frist for afvikling af æglægningsbure.

Nu er det sådan, at Det Etiske Råd vedrørende husdyr, der sorterer under Landbrugsministeriet, for nylig har afgivet en udtalelse om burhøns. Rådet konkluderer bl.a. heri, at der bør fastsættes en tidsgrænse for afvikling af de eksisterende bursystemer, og at der for at hindre en flytning af produktionen til udlandet bør udvikles nye fælles EF-regler.

[Justitsministeren]

Jeg kan sige, at den udtalelse har givet anledning til, at landbrugsministeren på regeringens vegne, sådan som det også blev tilkendegivet af landbrugsministeren forleden dag, nu tager sagen op i EF's Ministerråd med henblik på, at der i EF kan vedtages en plan, som over en årrække afskaffer burhønsesystemer. Jeg er også vidende om, at landbrugsministeren i den kommende uge har indbudt Fjerkrærådet til en drøftelse netop om dette spørgsmål. Det danske initiativ i EF, som den danske landbrugsminister altså lægger op til, håber vi i regeringen vil føre til, at forholdene for æglæggende høner kan forbedres ikke blot i Danmark, men i hele EF.

En dansk enegang i denne sag vindes derimod ikke. Den vinder vi ikke noget ved; så kommer vi bare til at spise importerede æg fra høns, der lever i bure, der er mindre, end hvad der er tilladt i Danmark i dag, præcis som fru Kirsten Lee under debatten beskrev på en udmærket måde.

Hr. Knud Lind rejste spørgsmålet om forbud mod slanger og andre farlige dyr. Jeg har set i en avis, at hr. Knud Lind også mente, at det skulle omfatte ulve, bjørne og andre dyr, der, som hr. Knud Lind sagde, ikke indgår i Danmarks naturlige fauna. Mit lovforslag indeholder ikke udtrykkelige regler om det spørgsmål. Der er i lovforslagets § 10 adgang til, at der kan fastsættes regler om forbud mod hold af dyr, som kan frembyde fare, skabe frygt eller vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnmæssigt forsvarlig måde.

Den bestemmelse, som findes i lovforslaget, er i overensstemmelse med det forslag, som er kommet fra Dyreværnsudvalgets side. Jeg kan da sige, at bestemmelsen navnlig tænkes anvendt til at forbyde hold af rovdyr, slanger og andre dyr, der kan være farlige eller kan skabe frygt. Man kan altså sige, at der i lovforslagets administrative forskrifter er adgang til at fastsætte et sådant forbud mod hold af dyr, som hr. Knud Lind nævner. Derimod vil der ikke efter regeringsforslaget med hjemmel i dyreværnsloven kunne nedlægges forbud mod import af dyrene, idet dette spørgsmål ikke betragtes som et dyreværnssemne. Her har vi en anden form for lovgivning på miljøministerens område, naturfredningsloven, der i givet fald vil kunne anvendes. Men også det er et spørgsmål, som jeg er meget parat til at drøfte under udvalgsarbejdet.

Hr. Knud Lind og fru Inger Stilling Pedersen var inde på spørgsmålet om bidske hunde. Det vil fremgå, at vi jo ikke i regeringsforslaget har forholdsregler over for bidske hunde; det er også et spørgsmål, som henhører under hundeloven. Den nuværende retstilstand går ud på, at der kan gives en hundeejer pålæg om at aflive hunden, når den ikke bestandig holdes inde lukket eller er forsynet med forsvarlig mundkurv. Der er altså ikke i dag en hjemmel i lovgivningen til, at man kan påbyde en hundeejer at aflive hunden; der er den alternative mulighed, at vedkommende enten kan holde den indelukket eller forsyne den med en mundkurv.

Der er heller ikke efter de gældende regler mulighed for generelt at forbyde privates hold af visse bestemte hunderacer. Jeg er opmærksom på, som fru Kirsten Lee nævnte, at man i nogle andre lande enten har eller er i gang med at indføre regler netop i forhold til den hunderaçe, som fru Kirsten Lee nævnte.

Der har her på det seneste været en stor offentlig debat på baggrund af en konkret sag, hvor et barn blev angrebet af to hunde og udsat for alvorlige hundebid, og den konkrete sag har givet anledning til megen diskussion og også en række forslag eller tanker om, at vi burde gennemføre en skærpelse af hundelovgivningen.

Før vi går ind i så drastiske overvejelser, har jeg fundet, at det var rigtigt, at vi fik en høring, hvor jeg har bedt politiet, Foreningen til Dyrenes Beskyttelse, Dyr lægeforeningen og andre om en vurdering af de forslag, der har været fremme. Når høringssvarene er modtaget, vil jeg lægge op til en drøftelse først og fremmest med regeringspartierne og eventuelt senere i Folketinget, om det så skal give anledning til en skærpelse eller ændring af hundeloven.

Fru Margrete Auken var i sine afsluttende bemærkninger inde på, at regeringens lovforslag også indeholder en bestemmelse om ophævelse af revisionsbestemmelsen i dyreforsøgsloven. Nu er det ikke noget, jeg har forsøgt at smugle igennem i lovforslaget. For det første er det jo immervæk forudsat, at Folketinget læser de lovforslag, der fremsættes, men jeg må dog også minde om, at dette i den skriftlige fremsættelsestale er klart præciseret.

Jeg synes også, det skal siges – det vil jeg da gerne understrege over for Folketinget – at vi før sommerferien havde en drøftelse af det lille lovforslag, jeg havde fremme om en udsættelse

[Justitsministeren]

af revisionsfristen, hvor Folketingets Retsudvalg den 17. maj 1990 afgav en betænkning, som i høj grad fokuserede på det, der havde optaget en række af Folketingets partier, nemlig spørgsmålet om den årlige redegørelse, der afgives af Dyreforsøgstilsynet.

I den forbindelse vil jeg blot pege på, at jeg netop i mit lovforslag tog dette centrale spørgsmål op og understregede, at det ikke har været hensigten med dyreforsøgsloven, som jo kun er 3 år gammel, at begrænse offentlighedens muligheder for at vurdere rimeligheden af de dyreforsøg, der udføres. Vi har i Justitsministeriet med udgangspunkt i den betænkning, som Retsudvalget har vedtaget, netop bedt Dyreforsøgstilsynet om at være opmærksom på de bemærkninger, der er kommet fra Folketinget i relation til udarbejdelsen af fremtidige årsberetninger.

Fru Margrete Auken stillede til sidst det spørgsmål, om de mange bemyndigelser og en minister, der nok ikke vil gøre så meget ved sagen, nu ikke betød, at det var tvivlsomt, hvem der så kunne sætte skub i hele denne sag. I den forbindelse vil jeg gerne sige til fru Margrete Auken, at intet i det lovforslag, jeg har fremsat, eller i fremsættelsestalen eller de bemærkninger, der ledsager forslaget, på nogen som helst måde kan underbygge, at regeringen ikke tager dyreværnsområdet særdeles alvorligt og også i forslagets bemærkninger har fremlagt nogle klare intentioner, når det gælder om, hvordan vi i forhold til fremtidige direktiver, konventioner og tilsvarende i EF eller Europarådet aktivt og positivt vil støtte dyreværns mæssige tiltag på det grundlag, som jeg tidligere har skitseret. Og der er jo altså tilmed, som jeg tidligere var inde på, en adgang for Det Dyreetiske Råd og for organisationerne til at fremkomme med deres synspunkter og forslag. Men i sidste ende må det være et ministeransvar; vi må have en sammenhæng imellem ansvar og kompetence, som jeg selv var inde på i mit første indlæg.

Jeg tror, at alle, som læser regeringens lovforslag med de bemærkninger, der er til det, og foretager en sammenligning med den gældende dyreværnslov, som jo nu i år er 40 år gammel, vil blive klar over, at regeringens lovforslag medfører en væsentlig styrkelse af dyrenes stilling. Det er også det, vi overordnet er enige om her i Folketinget, på samme måde som jeg håber, at et bredt flertal vil stå bag det lovforslag, som jeg nu har fremsat i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg kan jo godt se, at som ministeren fremlagde det, kunne det blive et meget stort hunderegister, vi skulle have, og det kunne blive næsten umuligt.

Jeg sagde ikke, at det var det, vi skulle have. Det, der er væsentligt for os, er at få gennemdrøftet muligheden for at gøre det, og på hvilke betingelser man kan gøre det, i stedet for på forhånd at udelukke, at det er muligt at gøre noget ved det.

Det gælder også med hensyn til kattene. Spørgsmålet er, om det fremover stadig væk skal være Kattens Værn med frivillige bidrag, der mange steder skal varetage dette, eller om vi skal lægge op til – det behøver ikke være ved selve loven, men måske ved henstillinger, som ministeren nævnte – at der bliver lagt meget stærkt op til, at kommunerne har et ansvar her.

Hvad angår hundene, er spørgsmålet, om man ikke skal have reduceret antallet herhjemme, og om man i forbindelse med en øremærkning også skal have en skat på hunde, sådan at man virkelig får bedre forhold for hundene. For holder man meget af hunde, er man interesseret i, at de har det godt og får det godt, og det er der mange hunde der ikke har i dag. Det kunne måske også skabe et bedre forhold mellem de mennesker, der kan lide hunde, og dem, der ikke kan lide dem og helst ser dem væk.

Jeg håber virkelig, at det vil resultere i, at vi – også ministeren – vil være åbne for at drøfte, hvilke muligheder vi har for at sikre, at det bliver så godt som overhovedet muligt.

Det var de intentioner, jeg havde med det, jeg sagde.

Erling Christensen (S):

Jeg vil også gerne ligesom ministeren sige, at det er en interessant debat, vi har haft her i eftermiddag om dyrenes vilkår og stilling i vort samfund.

Ministeren sagde indledningsvis, at der tegner sig et klart flertal. Generelt set gør der det vel også. Det, det handler om her – for mig i hvert fald og for Socialdemokratiet – er, at vi ikke har benyttet denne førstebehandling til at snakke os fra hinanden, men til at belyse problemerne, således at vi i udvalgsarbejdet lettere kan finde fælles løsninger med det formål, som jo er lovforslaget.

[Erling Christensen]

Jeg er glad for ministerens melding om, at han er klar til hurtig besvarelse af spørgsmål, således at vi hurtigt kan få lovforslaget vedtaget.

Når jeg på Socialdemokratiets vegne pegede på konkrete forbedringer og på, at regeringens forslag lever op til forventninger på dette punkt, så er det rigtigt på mange måder. Det var vel også det, der var hovedindholdet i min ordførertale.

Det, som jeg opholdt mig særligt ved i min ordførertale, og det er vel også rigtigt, når vi har en førstebehandling, var de mange bemyndigelser, og hvad de kommer til at indeholde, altså spørgsmålet om en præcisering af disse bemyndigelser, indholdet i disse bemyndigelser, og hvordan ministeren vil udfylde den rammelov, som det jo er. Kort og godt er vi interesseret i her i Folketinget også at have lidt hånd i hanken med, hvad der kommer til at stå, og hvordan ministeren vil administrere loven.

Jeg er enig med ministeren, når ministeren siger, at det er ministeren, der har ansvaret, og at administrationen af loven ligger i ministeriet. Det kan ikke være nogen uvedkommende, der skal sidde og administrere disse ting. Her henlyder jeg selvfølgelig til § 25, Det Dyreetiske Råd. Men man kunne godt forestille sig, som ministeren jo selv var inde på, at man havde mange organer på dette område, og at der til ministerens hjælp var et koordinerende organ, som kunne være Det Dyreetiske Råd.

Ministeren nævnte den indflydelse, som dyreorganisationer i øvrigt har ved udfyldelsen af denne rammelov. Her peger lovforslagets § 26, stk. 2, jo også på, at Det Dyreetiske Råd skal ind. Så når man har alle disse organer, skulle man måske se på, om vi skulle have et koordinerende organ på dette område. Men det kan vi vende tilbage til under udvalgsbehandlingen.

Med hensyn til den obligatoriske mærkningsordning for hunde og katte må vi kigge på det; ministeren fortæller om et omfattende bureaukrati, som bliver værre end CPR-registeret. Det kan vi ikke have, så det må vi kigge på i udvalgsarbejdet. Fru Inger Stilling Pedersens tanker om fortsættelse af øremærkningen for hunde er jo interessant. Jeg ved ikke, om Kristeligt Folkeparti vil stille det som forslag efterfølgende, men det vil vi da følge med interesse. Det kan også være, regeringen i relation til finansloven har brug for nogle penge i den forbindelse

og kunne oprette et bureaukrati for at skaffe nogle penge til finansiering af finansloven her.

Med hensyn til halekupering var der jo lidt forskellige udmeldninger. Jeg bemærkede den radikale ordførers udmelding, og da jeg kan tælle og lægge sammen her og der ikke synes at være umiddelbart flertal for at forbyde halekupering, synes jeg, vi skal prøve at kigge på overgangsperioder, overgangstid, her. Nej, ikke et kompromis, men et spørgsmål om, som Det Radikale Venstres ordfører sagde, at prøve det af med hundeejere og kenneler osv. Disse interessegrupper er jo begyndt at undlade at halekuperere. Det må vi kigge på.

Med hensyn til dyreforsøgsloven har ministeren jo i sine bemærkninger til § 32 peget på de to bekendtgørelser, som ministeren udsendte i foråret, og som jeg også nævnte i min ordførertale. Jeg har ingen særlige problemer med hensyn til revision af dyreforsøgsloven.

Problemet i det – og det må vi snakke om under udvalgsbehandlingen af dette lovforslag, er forbruget af forsøgsdyr, altså antallet af forsøgsdyr, som bliver brugt. Jeg kunne godt have en fornemmelse af, at vi ved ændring af gebyrreglerne kunne nedsætte forbruget af forsøgsdyr. Det vil vi i Socialdemokratiet være med til at gøre alt for, og det var også det, ministeren replicerede her.

Fristen for afskaffelse af æglægningsbure og at man har en plan om nye fælles regler i EF – og her refererer ministeren til landbrugsministeren – lyder interessant. Vi vil i Socialdemokratiet følge sagen nøje. Som jeg i øvrigt også sagde i min ordførertale, vil vi i Socialdemokratiet acceptere en overgangstid.

Men hvad der i forbindelse med æglægningsbure og høns gælder for høns, behøver jo ikke at gælde f.eks. for køer på græs. Vi kan også godt lave regler mod permanent fiksering af søer, så vi altså f.eks. følger et andet EF-land, Tyskland, og laver regler for staldindretning for en kortere overgangstid, end det fremgår af SF's forslag. Det synes jeg er væsentligt at få drøftet.

Må jeg ikke sige, at den positive holdning, ministeren lagde for dagen i sin fremsættelsestale, kombineret med et godt og resultatsøgende udvalgsarbejde, giver mig og Socialdemokratiet grund til at forvente, at den endelige dyreværnslov vil vise klare og tydelige forbedringer af dyrs vilkår og stilling. Det var ministe-

[Erling Christensen]

rens positive indstilling, og jeg håber, at ministeren stadig har den indstilling.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Man må gerne have lov til at sige de ting under forudsætning af, at det er inden for den aftalte taletid.

Margrete Auken (SF):

Jeg skal først sige til hr. Knud Lind, at hvad angår § 14 i vores lovforslag, står der »... hvis dyret herved påføres væsentlig ulempe«. Man skal altså lige læse videre, hvad der står. Det er ikke sådan, at man ikke må gå ud og filme dyrene i Zoologisk Have. Det må man gerne.

Hvad angår tilsynet med erhvervsmæssigt dyrehold, synes vi ærligt talt, at det er fair nok, hvis man har et erhvervsmæssigt dyrehold. Det kan være, der er en mindstegrænse; lad os snakke om det. Men at vi skal have et tilsyn med det, det kan jeg ikke forstå at hr. Knud Lind er skeptisk over for.

Så er jeg i øvrigt lidt skuffet over, at hr. Knud Lind slet ikke er gået ind på spørgsmålet om de rituelle slagtinger, hvis der anvendes bedøvelse. Vores forslag går jo på, at der skal anvendes bedøvelse. Jeg går ikke ud fra, at det er, fordi hr. Knud Lind har noget særligt mod muslimer, han ikke laver den sondring. Nå, han nikker. Det er derfor. Nå, den mistanke havde jeg også. Men SF tager ikke racemæssige hensyn til, hvordan vi skal behandle dyrene, og heller ikke trosmæssige hensyn. De skal behandles ordentligt, og hvis dyret bliver bedøvet, er vi tilfreds med det.

Så vil jeg sige til justitsministeren, at det er ikke rigtigt at sige, at vi har et negativt forhold til landbruget. Det forslag, vi er kommet med, giver 10 års afvikling. Det er faktisk en rigelig afskrivningstid. Og jeg mener ikke, at det er at behandle folk respektfuldt og med agtelse, hvis man ikke går ind og diskuterer og også siger, at der er ting, der kan laves bedre og anderledes, og masser af landmænd er enige med os.

Jeg synes, det er en nedladende holdning at sige, at man ikke har lov til at gå i diskussion og også at fremsætte forslag. Og vi skal også en gang imellem have lov til at sige, at det dér går vi ikke med til. Jeg tror i mange tilfælde også, at vi ville få landbrugets støtte til det.

Jeg kan bare se, desværre, at landbrugets organisationer, når bortses fra den med sundhe-

den, har ageret, som om de har haft svært ved at arbejde på en kompromislinje. Jeg tror, vi havde stået betydelig bedre, hvis landbrugets organisationer havde respekteret den betænkning, der var færdig i 1988, og havde holdt fingrene en lille smule fra et intensivt lobbyarbejde i nogle bestemte områder. Så havde vi faktisk været langt med denne sag. Det er ikke fremmende for tilliden.

Må jeg så sige om øretatoveringer, at der jo er lovgivning om registrering af hunde i flere andre EF-lande, og at EF-Parlamentet – sagt til opbyggelse for hr. Nør Christensen – støtter det.

Det kan godt være, at registreringen af katte og hunde bliver meget bureaukratisk, men der ligger faktisk et udarbejdet forslag fra dyreværnsorganisationerne. Lad os se på det og så finde ud af, om det er så umuligt at have med at gøre, som ministeren siger.

Hvad angår Det Dyreetiske Råd og de dyreværnsråd, vi har foreslået, synes jeg egentlig, det ville være sjovt, hvis ministeren kom op og gav et eneste eksempel på, at Det Dyreetiske Råds anbefalinger er slået igennem i justitsministerens forslag. Jeg havde forleden dag en diskussion med et medlem af Det Dyreetiske Råd, som var så glad for sit råd. Så sagde jeg: »Hvad har du fået ud af det?« Så sagde han: »Ja, vi har overtalt nogle folk i rådet.« »Ja, det ved jeg godt,« sagde jeg så, »men det kan jo ikke ses på justitsministerens forslag.« Og det måtte han jo medgive mig. Ikke et eneste sted i justitsministerens forslag kunne det ses.

Vi fik lige noget med æglægningsburene til allersidst, men det er ikke noget, der er indgået med vægt i forslaget. Det var, fordi der pludselig kom lidt blæst om det, da vi skulle have sagen i salen. Det ved ministeren også godt. Vi kan ikke finde noget af det andet, og det er jo en af grundene til, at vi er utrygge ved den model, at det ikke slår igennem, og vi kan altså ikke leve af kønne ord i denne sammenhæng.

Jeg er enig med ministeren i, at det ikke skal medføre, at vi skal lave lovændringer her i Folketinget, hver eneste gang noget sker i EF. Ministeren kan jo se, at sådan har vi også beskrevet det i vores forslag, mere detaljeret er forslaget heller ikke, og det var præcis det, der var baggrunden for, at vi støttede flertallet bag den grønne betænkningens forslag om et dyreværnsråd.

[Margrete Auken]

Til sidst vil jeg sige til ministeren, at det er fuldstændig rigtigt, det står også i fremsættel-sestalen – det var dér, jeg opdagede det, og så for jeg over og fandt paragraffen – men det kun-ne også være et spørgsmål til Folketingets Præ-sidium ved lejlighed, om det ikke skal stå i en lovs tekst, hvis en anden lov ændres ved samme lejlighed. Jeg vil egentlig spørge ministeren, hvad der var grunden til, at vi udsatte det to gange under henvisning til, at vi skulle have re-videret dyreforsøgsloven sammen med dyre-værnsloven, når den eneste ændring, der så er kommet, er, at man har fjernet revisionsbestem-melsen. Der er altså et eller andet, som ikke hænger sammen.

Jeg synes, ministeren skal sige undskyld for, at det ikke stod tydeligt i lovforslaget og i den lov, det drejede sig om, og at ministeren så skal svare os på, hvorfor den er blevet udsat to gan-ge, når ministeren alligevel ikke havde noget at komme med. Hvordan hang det sammen med dyreværnsloven? Det fremgår ikke af det, vi har set her.

Og så er jeg da ked af, at jeg stadig væk ikke har fået at vide, hvad der skete i sommer i EF, da man skulle behandle forslaget til forord-ning. Hvordan går det til, at Danmark ikke støt-ter forslaget om at forbedre forholdene for grise ved disse mindstekrav? Hvorfor lægger man sig i den anden ende? Jeg er meget ked af, at jeg ikke har fået svar på det, for det kunne jo opkla-re nogle ting.

Det er bl.a. derfor, at ministeren ikke bør und-re sig over, at vores tillid til, at ministeren kan klare det her, uden at vi har forskellige dynamis-ke organisationer og Folketinget i gang med sagen, er så begrænset, som den er. Jeg kan ikke se, hvem der skal tage initiativet, hvis vi ikke har Dyreværnsrådet til at gøre det. Jeg kan ikke se, at der er nogen store forfatningsmæssige problemer med det; jeg tror heller ikke, at mini-steren kan, når det kommer til stykket. Grun-den er, at landbruget ikke er interesseret i det dér Dyreværnsråd, og så stabler man altså nog-le argumenter op til lejligheden.

Til sidst et lille gisp over for Socialdemokra-terne, som jo næsten er gået, men i det omfang de er her. Jeg kunne ikke rigtig høre, om man mente det dér med halekuperingerne eller man ikke mente det. Jeg troede jo, da jeg svarede, at vi havde et klart flertal for at få stoppet haleku-peringerne i overensstemmelse med den euro-

pæiske konvention, og jeg går ud fra, at det er tilfældet, og at Socialdemokraterne står fast på den indstilling, som de havde under første run-de.

Knud Lind (FP):

Jeg glemte vist i første indlæg, fordi der var så mange ting, der skulle siges, at takke fru Margrete Auken for hendes bidrag i form af lovforslaget her. Der er mange gode ting og spændende ting i.

Men nu da fru Margrete Auken nævnedede det med, at man havde de rituelle slagtninger med i SF's forslag, hvor man ønsker en bedøvelse, så vil jeg sige, at både sådan, som de er i justitsmi-nisterens forslag, og sådan som det har kørt hidtil, er de rituelle slagtninger i den nuværen-de form dyremishandling. Det er ikke et spørgsmål om, hvem der foretager dem, fru Margrete Auken. Det er heller ikke et spørgs-mål om, om det er til fordel for nogle udlændin-ge: muslimer eller jøder. Det er selve den dyre-mishandling, der finder sted.

Jeg ved ikke, om de øvrige medlemmer af Tinget ved, hvad de taler om, når det gælder rituelle slagtninger, også kaldet schächtning, så jeg vil give en beskrivelse fra en person, som har oplevet det, og som stadig væk har mareridt af at have set det, der er foregået, idet den på-gældende befandt sig i slagtehallen i Købbyen under en sådan slagtedag.

Der sker jo reelt det, at koen bliver trukket ind og bliver presset ind imellem store lodrette plader, og det er ligefrem, så koens øjne står ud af hovedet på den af skræk, idet den selvfølge-lik kan lugte blodet fra de tidligere slagtede dyr. Den bliver med vold og magt smækket ind imellem disse to plader, og når den er kommet derind, så klapper de sammen, og man kaster koen om på ryggen, hvorefter halsen skæres over og blodet fosser ud, indtil dyret afgår ved døden. Det er det, der sker. Det kan godt være, at nogle påstår, det er en hurtig død, men jeg er formentlig den eneste herinde, der har foreta-get slagtninger, og jeg er i stand til at sige, at det ikke er nogen hurtig død i forhold til almindelig nedskydning af kreaturer.

Det undrer mig, at Det Radikale Venstre, som ellers plejer at være så humanistisk osv., at der næsten ingen er – udlændinge osv. – uden at de alle sammen skal have det godt, når det så kommer til det, der drejer sig om dyrene her,

[Knud Lind]

ser fuldstændig igennem fingre med det og siger: Bare kør los, skær halsen over på dem! Det er det, det drejer sig om. Lad dyrplageriet fortsætte, siger den radikale ordfører reelt fra denne talerstol. Og jeg vil godt sige, at når fru Margrete Auken taler om en bedøvelse først, så er fru Margrete Auken ikke rigtig inde i de rituelle slagtnings betydning, for man ønsker ikke denne bedøvelse, for så er det ikke den rituelle slagtning, som man ønsker udført.

Jeg vil gerne sige til justitsministeren, at det er rigtigt, som justitsministeren sagde i sin svar-tale, at Fremskridtspartiet er meget venligt stemt over for ministerens forslag og vil gå ind i seriøse forhandlinger om det, men vi må dog sige, at der er nogle enkelte ting, som vi ikke er helt glade for, og dette er en af dem. Vi vil gerne være med til, at dette bliver gennemført, og vi har været i forlig med regeringen før på det rets-politiske område, og jeg mener ikke, at Fremskridtspartiet har været helt umuligt i de for-handlinger, der har været ført tidligere, men vi vil da godt sige, at der er altså nogle ting, som ligger os meget på sinde.

Jeg vil også godt sige til fru Margrete Auken, at vi da også vil se venligt på de ting, som vi finder fornuftige i SF's forslag, men jeg vil da også godt sige det på en anden måde: Hvis man skulle kigge på, hvordan det går de socialistiske dyr ovre i Østblokken, så har de nok ikke haft det bedre end de kapitalistiske. Der har ikke rigtig været nogen lovforslag om dem, det var bare produktion, produktion. Det er gået lige-som med miljøet, det var også staten, der ejede fabrikkerne, det var også staten, som skulle se efter, om miljøloven blev overholdt, og derfor blev der ikke overholdt noget som helst. Så det er egentlig ikke noget at henvise til, fru Margre-te Auken, at det skulle være bedre derovre.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Hr. Knud Linds sidste forvirringer forstår jeg ikke. Dem vil jeg altså lade ligge. Han har det ligesom sømanden, der altid tænker på en nøgen dame, sådan skal han også altid snakke om Østlandene. Jeg har ikke sagt, at det gik bedre i Østlandene. Jeg har faktisk overhovedet ikke drøftet dyrehold i Østlandene.

Jeg kan forstå, at hr. Knud Lind væmmes ved at indrømme, at muslimerne laver noget, der er forsvarligt. Jeg synes, det er væmmeligt at høre

på, at hr. Knud Lind er så afvisende over for det. Muslimerne har faktisk godkendt, at man kan bedøve dyrene til den rituelle slagtning, og så er det, vi siger, at hvis man bedøver dyrene – det er også det, man har sagt i Norge og Sverige – så vil vi være med til, at slagtemetoden er anderledes; men dyret skal bedøves.

Også jeg har haft lange samtaler, ikke mindst med Thorkild Bjørnvig, der har overværet disse slagtninger, og jeg endte med, efter at have hørt hans beskrivelser, at sige: Disse dyr skal bedøves. Her gælder det om, at vi varetager dyrenes velfærd, så godt vi kan, og det kan vi altså gøre på det punkt. Jeg synes, at hr. Knud Lind i hvert fald skulle udvise den lydhørhed over for de samtaler, der er i det her land, at vi ikke har protesteret over for den slagtemetode, blot det foregår under bedøvelse.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg kan altså forstå på det sidste indlæg fra fru Margrete Auken, at hun har tilsagn om, både fra det jødiske trossamfund og fra de muslimske trossamfund, at man meget gerne ser, at der sker en bedøvelse, inden man foretager sine rituelle slagtninger. Det har fru Margrete Auken fået et fuldt og helt tilsagn om fra dem. Det undrer mig lidt, når man ser på justitsministe-rens forslag om over 70 kg og under 70 kg osv., som ikke taler om nogen bedøvelse.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg ved da ikke, hvad det er, hr. Knud Lind har proppet i ørerne i dag, så galt som det ustandselig går. Af hensyn til senere læsninger har vi ikke sagt, at vi har tilsagn fra Det Mosai-ske Troessamfund og fra muslimerne om, at de meget gerne vil bedøve dyrene. Vi har læst på vores lektie, og i lektionen står der, at muslimerne er indforstået med, at man foretager rituel slagtning og schæchtning under bedøvelse, og det siger vi at vi går med til, det støtter vi, det er o.k.

Justitsministeren (Engell):

Fru Inger Stilling Pedersen rejste spørgsmå-let om obligatoriske ordninger for hunde og katte, og jeg vil så gentage noget af det, jeg var inde på i min tidligere besvarelse, nemlig at jeg

[Justitsministeren]

synes, det er en god idé, at kommunerne går ind på dette område i forhold til at lave nogle ordninger, der vedrører vilde katte og lignende. Det er dog ganske naturligt, at det bliver et anliggende, som kommunerne selv tager stilling til. Der er grænser for, hvor mange detailbestemmelser, nye ordninger og dermed selvfølgelig også økonomiske forpligtelser vi efter min opfattelse fra Folketinget skal lægge over til kommunerne.

Jeg vil gerne understrege, at efter min opfattelse gør en række af de private organisationer på dette område en fantastisk stor, uegennyttig, dygtig og varm indsats i forhold til dyrene, i forhold til hunde og katte. Det ved enhver, der har fulgt det arbejde, der udføres af en række af de private institutioner, Kattens Værn og mange andre.

Fru Inger Stilling Pedersen spurgte så, om man så ikke kunne overveje for at finansiere det at gennemføre en beskatning på hunde. Lad mig så sige ligeud, at det ikke er noget, der indgår i regeringens overvejelser. Alle erfaringer i forhold til hundeskat har jo vist, at alene det at administrere en sådan ordning langt vil overstige indtægterne. Det vil være en stor belastning af de mange hundrede tusinde hundeejere, vi har her i landet. Jeg tror ikke, det er et forslag, der vil være tilslutning til, og det indgår som sagt heller ikke i regeringens overvejelser på nogen måde.

Så vil jeg sige til hr. Erling Christensen, at jeg meget bedre kunne lide hr. Erling Christensens indlæg i anden omgang end det i første omgang. Jeg følte, at der i hr. Erling Christensens betragtninger lå en udstrakt hånd fra Socialdemokratiet, og den vil jeg gerne tage imod. Som jeg var inde på tidligere, synes jeg, at jo større bredde, der er i en ny dyreværnslov, des bedre; jo flere partier, der kan stå sammen om vedtagelsen, des bedre. Og jeg tolkede i hvert fald en række af de synspunkter, som hr. Erling Christensen fremsatte, som et klart udtryk for en fremstrakt hånd.

Jeg vil da meget gerne medvirke i forbindelse med det videre udvalgsarbejde både gennem skriftlige besvarelser og samråd og på anden vis, i det omfang udvalget måtte ønske at vide, hvilke intentioner regeringen har for så vidt angår en række af bemyndigelserne, hvilke tanker vi gør os. På en række områder må det jo absolut være foreløbigt, fordi det er områder, hvor

der endnu ikke hverken i europæisk sammenhæng eller i dansk sammenhæng er overvejelser i gang, men i det omfang jeg kan bidrage til en sådan opklaringsproces, vil jeg naturligvis meget gerne medvirke hertil.

Jeg opfattede også hr. Erling Christensens synspunkter i spørgsmålet om halekupering som en opblødning, i hvert fald i forhold til det, jeg havde opfattet på grundlag af hr. Erling Christensens første indlæg, og det hilser jeg også velkommen. I relation til dyreforsøgsloven er vi jo fuldstændige enige om, at det er en væsentlig bestræbelse, at antallet af forsøgsdyr bliver nedbragt, og det fremgår af den årsberetning, som Dyreforsøgstilsynet offentliggjorde, og som Folketingets Retsudvalg fik før sommerferien, at det rent faktisk er lykkedes. Over en relativt kort årrække taler vi jo – ikke mindst for de højerestående dyrearter – om en endog meget væsentlig begrænsning, og den udvikling vil uden tvivl fortsætte, i og med at man jo også blandt dem, der udøver dyreforsøg, er meget opmærksom på mulighederne for at anvende alternative metoder. Det er selvfølgelig en udvikling, som vi hilser med tilfredshed, og som vi gerne vil støtte.

Fru Margrete Auken var inde på spørgsmålet om det, der ligger i SF's forslag om de ti års afvikling, og her vil jeg sige, at jeg synes, at det er fantastisk risikabelt med så faste bindinger, fordi vi jo også må se det i lyset af, hvad der sker i europæisk sammenhæng. Låser vi os fast til nogle bestemte åremål, risikerer vi i virkeligheden at skade mulighederne for at opnå nogle løsninger i en europæisk sammenhæng.

Når det gælder Det Dyreetiske Råd, kan jeg forsikre fru Margrete Auken og Folketinget om, at vi vil lytte til rådet med stor alvor. Vi vil interessere os for det arbejde, der foregår i det nye dyreetiske råd, som forhåbentlig bliver etableret, og jeg synes, at alene den kendsgerning, at det jo i forslaget indgår, at der er tale om en placering i Justitsministeriets regi, og det vil altså sige i det ministerium, som har ansvaret for dyreværnslovgivningen, understreger, at man får en central mulighed for at kunne give råd og være med til at præge udmøntningen af de bemyndigelser, som ligger i lovgivningen.

Så spurgte fru Margrete Auken, hvorfor der var tale om udsættelse, eller hvorfor jeg gennemfører en udsættelse af dyreforsøgsloven, når der var så beskeden lovtekst i det lovfor-

[Justitsministeren]

slag, der er lagt frem her. Det var simpelt hen, som jeg også tilkendegav, da vi havde behandlingen før sommerferien, ud fra det synspunkt, at det var naturligt, at man tog de to lovgivninger sideløbende. Der er en naturlig sammenhæng, og derfor måtte det være rigtigt alt andet lige, at vi fik en sideløbende debat om de spørgsmål. Og jeg har jo så i mit forslag lagt op til en indskærpelse af det, som et flertal i Folketingets Retsudvalg også gav udtryk for, nemlig en udbygning af Dyreforsøgstilsynets årsberetning, som jeg anser for væsentlig.

Fru Margrete Auken spurgte også om EF-drøftelserne, og her er kun at sige, at der ikke under det irske formandskab har været nogen afstemning på det område. En af de ting, man jo bl.a. fra landenes side har ønsket, har været en udbygning af det videnskabelige grundlag. Man har fundet – og det er et synspunkt, vi også fra dansk side deler – at der er behov for, når der træffes beslutninger på dette område, at det videnskabelige grundlag er tilstrækkelig velunderbygget.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Selvfølgelig kan det være svært for ministeren at fastholde, hvad der egentlig bliver sagt. Jeg sagde ikke, at vi skulle have lovgivning om kattene. Jeg sagde, at man måske kunne henstille til kommunerne, måske også i det, vi skriver om loven til sidst, at de tager det op.

Så om hundene og bureaukrati: Jamen lad os så kalde det, at vi pålægger et gebyr af en eller anden slags, det er ministeren jo ekspert i at komme med forslag om på alt muligt, hvor vi kan lægge gebyrer.

Det, jeg sagde, var heller ikke, at vi skulle have hundeskat. Jeg sagde, at det var meget væsentligt, at vi får et godt forhold omkring hundene. Der er faktisk anarki på det område i øjeblikket, der kommer flere og flere og større og større hunde, og man gør præcis, som man vil, og folk bliver mere og mere bange for dem, og grupperne bliver mere og mere irriteret på hinanden. Det, jeg siger, er, at i udvalget kan vi drøfte, om der er nogen muligheder for at skabe bedre forhold for dyrene, samtidig med at vi skaber bedre forståelse for det. Man kunne drøfte forskellige ting. Det kunne være skat, det kunne være gebyrer, det kunne være en registrering, det kunne være mange forskellige ting.

Vi kan finde ud af, om der findes en måde, hvorpå vi kan skabe bedre forhold. Det var det, jeg sagde.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Fru Margrete Auken beklagede sig fra denne talerstol over, at jeg i dag skulle have en ekstraordinært dårlig høreelse, men uanset hvor god høreelse jeg måtte have, er jeg jo ikke i stand til at høre noget, der ikke bliver sagt, og fru Margrete Auken undlod mærkværdigvis at sige – selv om man har de gode hensigter fra SF's side – om det også drejede sig om Det Mosaiske Troessamfund. Var det også villigt til, at der skal en forudgående bedøvelse til?

Det undrer mig også, at den tidligere justitsminister har svaret på et spørgsmål i 1988, hvor man bl.a. siger i svaret, at man ikke er bekendt med omfanget af rituelle slagtninger, og at Justitsministeriet vil overveje spørgsmålet om rituelle slagtninger i forbindelse med den kommende revision af dyreværnsloven. Men der er jo ikke kommet den bedøvelse ind, som rettelig burde være der.

Jeg vil godt henvise til Dansk Politi af 23.marts 1988, nr. 5, side 158, hvor man bl.a. skriver:

»De sidste 25 år har vi i Danmark haft regler om bedøvelse af slagtedy. Dog har de slagtninger, der udføres efter jødisk ritual, og siden 1983 også de muslimske ritualslagtninger været undtaget fra påbudet om forudgående bedøvelse af slagtedyrene.«

Så der er ikke så meget at spille om her, og det er et spørgsmål, om man vil ændre det.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Til hr. Knud Lind én gang til for at trænge igennem det dér, som er i ørerne i dag: Jeg har ikke sagt, at det danske Mosaiske Troessamfund har sagt god for det. Det har de nemlig ikke.

Det har derimod de danske muslimer, og det var det, jeg sagde. Jeg har stadig væk hr. Knud Lind mistænkt for ikke at ville høre noget som helst, der kan udlægges til fordel for muslimer. Det kan altså dette her. Det er ikke derfor, at vi går ind for det, det er, fordi vi her holder en diskussion om dyr. Der gror et eller andet mærkeligt ud af hr. Knud Lind nu, kan jeg se, men nu opgiver vi at trænge igennem gruset.

[Margrete Auken]

Og så til justitsministeren: Det med dyreforsøg må vi så tage op ved en anden lejlighed. Jeg kan nu ikke se, at ministeren har taget de to love sammen på en måde, så han har åbnet mulighed for, at vi kunne komme ind i en diskussion om det. Det må vi så finde ud af på anden vis om dyreforsøgsloven.

Justitsministeren kan ikke have været uopmærksom over for, at der også har været anden kritik af dyreforsøgsloven, sådan som den lovmæssigt er udformet. Vi tog fat på noget af det, vi mente var fortolket forkert i den eksisterende lov, men der er minsandten også ting i selve lovteksten, der er behov for at forbedre.

Jeg vil spørge justitsministeren, om ministeren, når han siger, at det ville skade dyrene i EF, hvis vi havde faste grænser, mener, at det har skadet dyrene, at Vesttyskland, nu altså Tyskland, har vedtaget, at køer skal på græs fra 1. januar 1993. Det har de faktisk vedtaget. Har det været en hæmsko for Vesttyskland og for dyrene, at der ligger en sådan vedtagelse dér? Jeg tror, at ministeren vil få svært ved at sige, at det har været en hæmsko, tværtimod, det har selvfølgelig været en støtte. Vi kommer med et forslag om en grænse, som jeg da meget gerne så blive udfyldt hurtigere end 10 år. Det tror jeg da også at den kan blive, men nu har vi ligesom taget hele det økonomiske stræk ind i den, 10 år altså, og justitsministeren har ikke været i stand til at argumentere imod det.

Til sidst vil jeg lige sige om afstemningen, at justitsministeren ikke kan have hørt så meget forkert. Vi talte ikke om en formel afstemning, men om hvordan den danske delegation i Rådets arbejdsgruppe vedrørende beskyttelse af dyrs velfærd mellem den 31. maj og 1. juni i år undlod at protestere sammen med Vesttyskland og Kommissionen mod, at man slettede disse mindstekrav for søernes vilkår, og vi spørger, hvor Danmark var henne.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Indledningsvis må jeg beklage, at man ikke følger forretningsordenen og ikke fra formandens side påser, at den bliver fulgt, når der kommer nogle meget underlødige bemærkninger fra fru Margrete Auken. Det beklager jeg, men der må åbenbart være frit slag her efterhånden, så det skal jeg tage til efterretning.

Jeg vil godt gøre fru Margrete Auken opmærksom på, at man i Jyllands-Posten den 16. september 1988 vedrørende disse ritualprøveslagtninger, som man talte om dengang, gjorde opmærksom på det med bedøvelse, og man skrev, at »... bedøvelsen er blevet afvist, da de islamiske trossamfund kun vil give dispensation, når det drejer sig om dyr, der vejer over 70 kg«. Så også den anden oplysning, fru Margrete Auken kom med, var altså ukorrekt.

Formanden:

Jeg gør opmærksom på, at det er formanden, der påser forretningsordenens overholdelse.

Justitsministeren (Engell):

Fru Inger Stilling Pedersen ønskede mere lov og orden i hundeverdenen. Jeg er altid indstillet på, at drøfte hundenes forhold, og det er jo et af de punkter, der indgår i lovforslaget, men jeg føler også, der er grund til at sige, da der nu var skabt en vis usikkerhed, at vi må sige nej til indførelsen af en hundebeskatning. Jeg må også afvise bureaukratiske ordninger, som ikke står mål med hverken det dyrevelfærdsmæssige eller andre hensyn, som er at varetage. Og endelig siger jeg ja til en opfordring til kommunerne om, at man aktivt tager dette spørgsmål om katteindfangningsordninger, mærkningsordninger og tilsvarende op, men det er noget, vi får lejlighed til at vende tilbage til.

Hr. Knud Lind har været inde på spørgsmålet om de rituelle slagtninger, og jeg skal ikke føje meget til det, der fremgår af lovforslagets bemærkninger. Jeg synes, det skal understreges – det er der ingen der har nævnt her fra talerstolen, men det skal understreges – at Det Etske Råd vedrørende Husdyr har vurderet dette spørgsmål omhyggeligt. Der ligger en udtalelse fra rådet, hvori man fastslår, at rådet ikke anbefaler, at de trossamfund, vi taler om her, bliver frataget denne mulighed, idet man ikke mener, at der er tale om, at dyrene påføres større lidelser end ved sædvanligt praktiserede slagtemoder. I øvrigt skal jeg henvise til de bemærkninger, der er i forslaget.

Fru Margrete Auken spurgte så om de tyske bestemmelser. Det, jeg gav udtryk for i min udtalelse, var, at man løber en risiko ved at fastsætte nogle bestemte åremål for, at man i virkeligheden – sådan må jeg i hvert fald bedømme det – kan komme til at skade dyreværns-mæssige betragtninger mere.

[Justitsministeren]

Jeg har i Folketingets Markedsudvalg på et tidspunkt før sommerferien givet en redegørelse om forløbet af de drøftelser, der har fundet sted i EF. Vores synspunkt er, at der skal være tale om videnskabeligt velunderbyggede krav, der skal være overensstemmelse imellem dette og de økonomiske og velfærdsmæssige betragtninger, der skal være tale om europæiske løsninger og endelig om overgangsordninger. Det er de grundlæggende betragtninger.

Men også her vil jeg henvise til de synspunkter, der fremgår af lovforslagets bemærkninger, hvor vi ganske klart på side 14 i bemærkningerne har tilkendegivet, hvad der er Justitsministeriets og den danske regerings forhandlingsprofil, når det gælder udformningen af EF-beslutninger.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg skal ikke, uagtet det er med formandens samtykke, fortsætte den tone, som fru Margrete Auken har brugt herfra.

Jeg skal derimod sige til justitsministeren, at jeg må beklage, når justitsministeren nu taler om, at Det Etske Råd godkender det her. Det ville nok have været korrekt at sige, at det ikke er alle i Det Etske Råd, der har godkendt det. I en artikel i Fyens Stiftstidende fra 25. maj 1988 skriver man vedrørende Etisk Råds godkendelse af rituelle slagtinger, at to af medlemmerne af Det Etske Råd vedrørende husdyr, Thorkild Bjørnvig og Kaj Robert Svendsen, ikke kan tilslutte sig rådets udtalelse. I overensstemmelse med Foreningen til Dyrenes Beskyttelse finder de, at slagting uden bedøvelse er etisk uforvarligt.

Det blev lagt frem, som om alle i Det Etske Råd var enige om, at det var i orden uden bedøvelse, men det er det jo altså ikke.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vædtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod

dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 49:

Forslag til lov om ændring af konkursloven. (Postspærring).

Af justitsministeren (Engell).
(Fremsat 24/10 90).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Pia Gjellerup (S):**

Det lovforslag, justitsministeren har fremsat her, har i substansen været behandlet et par gange tidligere i de to forudgående folketings-samlinger på foranledning af et par beslutningsforslag fra SF.

Jeg synes, der kan være grund til at lykønske SF med, at det er lykkedes at få sat fokus på disse spørgsmål og at få Justitsministeriet til at iværksætte et udvalgsarbejde, der nu er mundet ud i dette lille lovforslag.

Lovforslaget omfatter en lovfæstelse af den gældende praksis med hensyn til at etablere det såkaldte begreb postspærring og til at ophæve det. Derudover er der et forslag om, at skyldneren får adgang til at overvære åbningen af posten.

Vi er i Socialdemokratiet meget positivt indstillet over for forslaget. Vi mener, det er rigtigt, at vi får denne lovfæstelse både af den praksis, der har været gældende, og af skyldnerens retigheder i forhold til at få adgang til den post, der er et konkursbo uvedkommende.

Der er nogle spørgsmål, som vi vil se lidt på under udvalgsbehandlingen. Jeg kan nævne dem meget summarisk nu: Det er bl.a. forholdet til selskaber og deres styrende organer, nemlig hvordan der forholdes i forhold til medlemmer af direktion eller bestyrelse. Det er udvalget under Justitsministeriets synspunkt, at det ikke har været nødvendigt at se på disse styrende organer, men det vil vi godt fra Socialdemokratiets side have uddybet under det kommende udvalgsarbejde.

Derudover har vi tidligere diskuteret, om der skulle være en tidsgrænse for, hvornår skyldne-